

CARTAFOL

REVISTA DO GRUPO DE NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA IES SÁNCHEZ CANTÓN • ANO XXVIII • NÚMERO 26

CURSO 2020/2021

CARTAFOL

REVISTA DO GRUPO DE NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA IES SÁNCHEZ CANTÓN • ANO XXVIII • NÚMERO 26

CURSO 2020/2021

CARTAFOL

Revista feita polos membros e colaboradores do Grupo de Normalización Lingüística

Non sempre unha imaxe vale por mil palabras. Nin por cen.
Aquí é onde nos números anteriores publicamos a foto dos membros do GNL.
Este ano non temos aquí nin tempo nin espazo para dar unha imaxe de tanta colaboración.
Máis de cen.

do Instituto **Sánchez Cantón** de Pontevedra.

Moitas grazas a todos

O GNL non se responsabiliza do contido das colaboracións.
Non existe censura. Para ti, lector, tampouco. Non censures, resposta!

gnldosanchez@gmail.com

DIRIXE

SALOMÉ DÍAZ MUÑIZ

índice

- 3: Tiven alumnos maravillosos
- 5: 4.º ESO E - 1.º BACH. C
- 6: Encontro lector con Carlos Negro
- 7: Encontro literario con Eva Mejuto
- 9: Debuxamos a reviravoltas de Cobiza con María Reimón
- 11: Falamos con Montse Fajardo sobre invisibles
- 12: 1.º ESO B
- 13: Obradoiro de Poesía con Tamara Andrés
- 16: Entrevista entre Sartre e Simone de Beauvoir
- 17: 3.º ESO D
- 19: Memes
- 20: 2.º BACH. A - 2.º BACH. D
- 21: A suposta tartaruga do Sánchez Cantón - Memes
- 22: Falando con Marta Xesús López Escudeiro
- 23: Olimpíadas Xeografía 2021
- 24: 2.º ESO G - 1.º BACH. A
- 25: Recensión do Libro. Un ollo de vidro
- 26: Ensoño
- 27: Ben veñas, maio 2021 - 1.º Premio Fotografía
- 28: 4.º ESO G - Memes
- 29: Ben veñas, maio 2021 - 2.º Premio Fotografía
- 30: 4.º ESO F - 3.º ESO A
- 31: Ben veñas maio 2021 - Finalista do Certame Narración Curta
- 33: 3.º ESO F
- 34: 1.º ESO A
- 35: 1.º ESO C - 3.º ESO H
- 36: Memes
- 37: Ben veñas, maio 2021 - 2.º Premio no Certame de Poesía
- 38: 4.º ESO D - 1.º ESO D
- 39: Memes
- 40: 3.º ESO G - 4.º ESO B
- 41: XXVIII Certame de Narración Curta - 2.º Premio
- 42: Memes
- 43: Diario dunha minhoca, Microrrelato - 4.º ESO C
- 44: A miña historia onomástica
- 45: 2.º ESO B - 4.º ESO A
- 46: Memes
- 47: Poesía
- 48: 1.º ESO E - 3.º ESO B
- 49: Memes
- 50: Poesía
- 51: 3.º ESO E - 2.º ESO F
- 52: Un clube para loitar por un mundo mellor
- 53: 2.º ESO E - 3.º ESO C
- 54: Memes
- 55: 1.º BACH. E - 1.º BACH. F
- 56: XVII Certame de Tarxetas do Nadal
- 57: 2.º BACH C - 2.º BACH. E
- 58: Encontro con Carlos Negro - 2.º BACH. F
- 59: 2.º BACH. G - 2.º BACH. H
- 60: Encontro con Diana López Varela
- 61: 2.º BACH. B - 1.º BACH. B
- 62: Xincana descubrindo Pontevedra
- 63: Club Lectura Portugués - 1.º BACH. B
- 64: 1.º BACH. I - 1.º BACH. J
- 65: Mariña Maceiras
- 66: 2.º BACH. I - 2.º BACH. J
- 67: Triade Poética
- 68: 1.º BACH. G - 1.º BACH. H
- 69: Verde esperanza
- 71: A sombra do mal
- 73: Xurista - 2021 Xubilacións durante o curso
- 74: 21 Días co galego e+! e Entre Donas ás beiras do Lérez
- 77: "Admirable, Cabanillas, admirable"
- 82: 1.º ESO F - 2.º ESO A
- 83: Tu cara me suena on line e outras actividades
- 85: 2.º ESO D - 1.º ESO G
- 86: Desconfinando o galego do Sánchez
- 87: Reencontros Pablo Diego Dios, Alexander Vórtice e Alexandre Fernández Peón - 2.º ESO C

Tíven alumnos marabíllsos

Anxo González
Guerra,
exprofesor do
IES Sánchez
Cantón.

A miña vida docente empeza e acaba no Sánchez Cantón “dos meus amores”. Alí dei a miña primeira clase en xaneiro de 1980 e a última a finais de febreiro de 2015. Foron varios miles de alumnas e alumnos os que pasaron polas miñas clases. Nunha entrevista que me fixo La Voz de Galicia con motivo da xubilación o titular foi: “tíven alumnos marabíllsos”. E non é mentira, lembro moitas caras e nomes mais ningún en particular por mal alumno. Non vou mentir e dicir que me lembro de todos e cada un, non teño memoria para tanto. Pero gardo as listaxes e libretas de case todos os anos, así cando vexo un nome podo ir alí consultar e con esa axuda si que vou controlando nomes e apelidos. Andando pola cidade vexo caras coñecidas, a algunhas póño-lles nome a outras non tanto e de moitas dubido. Porque, lóxicamente, esas caras foron cambiando co tempo. Menos mal que as redes sociais son de grande axuda para saber de exalumnos, grazas a elas contacto con algúns en Moscova, en Bélxica, no Reino Unido, en Madrid, en Barcelona. É unha ledicia cando me atopo con alumnos nun concesionario, nunha tenda, nun hospital, nun acto social e máis cando eses alumnos me saúdan. Que máis pode pedir un profesor xubilado do Sánchez Cantón, un centro de primeira división.

Creo que teño alumnos nunha morea de profesións. Para min todos son igual de importantes. Hai unha morea de médicas, máis mulleres ca homes, un bo mangado de enxeñeiros, máis homes ca mulleres. E músicos, actrices, do mundo audiovisual, profesores. Tamén varios escritores, que para un profesor de Literatura coma min é todo un orgullo.

Para poder citar algúns e que ninguén se sinta esquecido vou escoller os que foron alumnos meus e teñen xa entrada na Wikipedia. Así segundo me van lembrando:

- Luís Bará Torres**, político e escritor.
Alumno daquel primeiro ano 1980.
 - Sonia Méndez**, actriz e directora.
 - Alicia Armenteros**, actriz.
 - Diego Moldes González**, escritor e xornalista.
 - Alexander Vórtice**, xornalista e escritor.
- Creo que só unha ou dúas clases.
- Manuel Jabois**, o famoso xornalista e escritor.
 - Rafael Quintía**, antropólogo e escritor.
 - Isaac Xubín**, escritor e tradutor.

CURSO 2020 - 2021

-**Carlos Taboada**, debuxante de Polo Correo do Vento.

-**Pedro Rielo**, xornalista de TV e escritor.

-**Adrián Estévez**, un dos máis importantes wikipedistas da Galipedia.

Tamén teñen entrada na Wikipedia e foron alumnos do Sánchez Cantón no tempo en que eu estaba, mais non tiven a sorte de que asistisen ás miñas clases: Julia Varela (xornalista), Teresa Cuíñas (xornalista), Enrique Mauricio (escritor), Xurxo Ayán (arqueólogo e escritor).

Repito que para min son todos igual de importantes saian ou non na Galipedia, sexan ou non famosos. Este 2021 chamáronme para dar clases de galego no Luar da TVG e aínda que sempre se di que é un programa para avoas e avós ou xente dos seus anos, tamén son moitos os ex que me mandan mensaxes de que me viron e lembraron os tempos nos que estábamos xuntos diante dun encerado. Que máis podo pedir.

Téñenme dito varias veces que seguro que teño un bo feixe de anécdotas divertidas de trasnadas ou bromas que fun vendo nas miñas aulas. E teño que dicir que non, para nada. A verdade é que case todos se portaban ben e ían traballando, uns máis e outros menos, coma en todas as facetas da vida. O que si teño moi claro é que se puidese rebobinar e volver ao 1980 volvería ser profesor e tamén de galego, de que se pode pasar mellor que sendo profesor da lingua que falaches toda a túa vida? É unha sorte. Eu fun sempre dos mellores alumnos na materia

Enterro do Ravachol, 2015.

de Latín e estaba case destinado a ser docente de Latín. Pero tocouse a lotaría porque fun da primeira promoción que puidemos licenciarnos en galego na universidade e da primeira fornada de profesores de galego nos institutos. Non teño nada en contra do profesorado de Latín, mais onde estea o galego...!

Agradezo á revista Cartafol (que vin nacer e facerse maior) que me convidase a compartir as

miñas reflexións de profesor xubilado do Sánchez, aínda que non xubilado de todo porque teño os meus alumnos e alumnas virtuais de www.ogalego.eu. Mais o alumnado de verdade foi o presencial de tantos anos. Aínda me cantan os oídos escoitando: mestre, profe, profesor, Anxo! Non lembro que ningún alumno me chamase don Anxo, e moito me alegro.

Anxo González Guerra no Luar, 2021.

CURSO 2020 - 2021

4.º ESO E

1.º BACH. C

CURSO 2020 - 2021

"NON CANTAN OS PAXAROS NESTE BOSQUE"

ENCONTRO LECTOR CON

Carlos Negro

Os clubs de lectura de 2º de ESO puidemos disfrutar dun encontro lector co poeta, e agora narrador, Carlos Negro arredor do seu libro de contos de medo e fantasmas **Non cantan os paxaros neste bosque** grazas ao Salón do Libro infantil e xuvenil de Pontevedra.

Un diálogo moi animado se estableceu entre a rapazada e o autor que non cesaron de facerlle preguntas ás que el respostou coa xenerosidade que o caracteriza; deixámosvos aquí un pequeno resume das palabras do autor:

"A miña idea era escribir contos e coma nunca escribira narrativa, sentiame máis seguro cos contos que cunha novela, o conto é coma unha novela breve. Ao mellor no futuro anímome a escribir unha historia máis complexa e con máis personaxes."

"Os contos de fantasmas é un xénero moi sutil, non se pode abusar dos efectos gratuítos, hai que ir elevando a tensión pouco a pouco,

parece que ao principio do relato se trata doutra cousa e despois acaba aparecendo un fantasma ou algo extraordinario ou raro."

"As veces dubido sobre o final do conto, sobre ser máis ou menos cruel

se morren os personaxes; o tobogán é inocente, está asociado aos xogos, entón nunha viaxe vin un tobogán vello e tirando do fío deille vida propia que dá unha enerxía especial ao que sobe nel; fun creando o ambiente,

este conto é máis do estilo Stephen King."

"A despedida é un microrrelato que xurdiu coma un reto, é un conto cun final aberto e cada lector pode seguir a historia ou rematalo como desexe."

"Nos contos de fantasmas está sempre presente a morte e ao tempo danche o gusto e pracer que a xente volva da morte, provocan un medo gustoso porque estás protexido polas palabras."

"Paseino moi ben escribindo contos de fantasmas e medo, o máis complicado foi facelos cribles e sorprender ao lector."

CURSO 2020 - 2021

ENCONTRO LITERARIO COA ESCRITORA EVA MEJUTO

Inauguramos este estraño curso lector cunha visita de alto nivel, a da escritora Eva Mejuto, actividade encadrada dentro do programa do Ministerio de Cultura "Actividades literarias en Institutos de Educación Secundaria". Asistiron os grupos 1.º de ESO B e C.

A escritora Eva Mejuto centrou o seu faladoiro coa rapazada no tema do oficio de escritora, no relato da súa traxectoria no mundo da escrita e na súas obras literarias publicadas para os e as, lectores xuvenís. Contoulle ao seu auditorio como era afeccionada á lectura e á escrita desde nena e como procurou unha profesión relacionada con estas, xornalismo; ben cedo descubriu que esta non lle gustaba e cando lle ofreceron traballar na editorial Kalandraka non dubidou en abandonalo e adicarse a "vivir do conto". Desde entón vive de facer libros e de escribir libros.

Comezou a escribir adaptando historias (a partir de contos tradicionais naceron os álbums ilustrados *Maruxa*, *A Mosca chosca* ou *Corre, corre cabaciña*,

CURSO 2020 - 2021

traducidos a máis de dez idiomas). Vendo un documental que falaba sobre nenos trans naceu a idea de **"22 segundos"**, xa que pensou que de escribilo podería servir para amosar distintas realidades do mundo trans. O libro fluíu grazas á documentación sobre o tema, traballo previo á escrita. Logo de

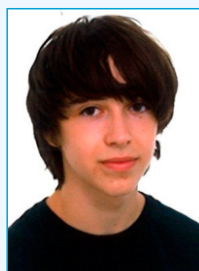
escribir o libro hai que corrir e darlle moitas voltas ao texto relatoulle ao alumnado. O libro chegou, conta Eva Mejuto, cando se falaba do tema trans e xa vai pola sétima edición, tivo un longo percorrido e foi logo traducido ao español.

Para rematar o encontro, a nosa rapazada puido facer preguntas á

autora e case non chegamos a tempo á seguinte sesión pois non deixaban de preguntar, o que amosa a boa conexión que se estableceu entre a escritora e o seu auditorio. Agradecementos, un caloroso aplauso e a invitación a futuros encontros e lecturas puxo final a esta reunión tan enriquecedora.

CURSO 2020 - 2021

COBIZA:

I Premio Literario Pinto e Maragota da diversidade sexual e de xénero.

A escritora, activista implicada, María Reimóndez, respondeu amablemente ás preguntas da nosa rapazada do club de lectura e 4º de ESO D coa fin de debullar as reviravoltas da súa novela COBIZA, aquí vos deixamos un resume das respostas que compartiu con nós:

Sobre o tempo de escrita.

Escribín COBIZA durante a pandemia porque foi cando tiven tempo para escribir e axudou a rematar a novela para presentala ao premio, pero non escribín a novela para o premio.

Sobre as fontes.

Neste libro houbo unha confluencia de ir percibindo e recollendo cousas por exemplo o tema da escravitude no século XVII e XVIII foi moi importante á hora de escribir **COBIZA**, ese é un tema que teño traballado moito como tradutora, como activista, textos de persoas que foron escravizadas; no tema da tecnoloxía bebo máis da teoría que vou lendo que do que son obras en si. No libro non inflúen tanto os textos literarios coma as cuestións temáticas coas que eu teño un contacto máis directo. A base previa á obra é a vida.

Vai a humanidade cara un desastre medioambiental?

DEBULLAMOS as REVIRAVOLTAS de COBIZA con

(Maio 2021)

María Reimóndez

Hai que chegar ao final da obra para contestar a esa pregunta; a ciencia ficción permítenos proxectar desde o presente posibilidades, penso que non hai un futuro predeterminado senón que o estamos construíndo a cotío, que hai unha crise ambiental é evidente hoxe aínda que hai intereses económicos que non permiten actuar dun xeito máis contundente; estamos afeitas a levar unhas formas de vida moi consumidoras, destrutoras e moi pouco reflexivas sobre as consecuencias dese

CURSO 2020 - 2021

sistema de vida, isto máis que pesimista é realista.

Sobre as árbores ou **seres completos**:

Hai outras maneiras de ver aos seres humanos e necesitamos a distancia para facelo, os seres de COBIZA son unha maneira de desnaturalizar partindo da natureza; Os corpos son máis diversos, explicados con outros parámetros que non son os que temos agora mesmo.

Sobre a **COBIZA no mundo** (move o mundo o amor ou a cobiza?):

Pensade no momento que estamos a vivir coas vacinas, se lle quitades o elemento de cobiza de lucro das farmacéuticas vacinariase todo o mundo pero as patentes impiden que as vacinas se poidan producir libremente, é un exemplo de miles. O que non entrou o sistema do lucro é porque hai un traballo inxente de grupos e persoas en todo o mundo que se unen para evitalo.

Sobre como fixeches para crear unha **historia** e unir tantos **temas e personaxes**?

Iso é o interesante de escribir, hai moitas historias pero o interesante da escrita é como

contalas, que sexa un desafío. Neste caso COBIZA foi unha maneira de experimentar outras maneiras de escribir máis polifónicas, crear distintos personaxes cada quen deles coa súa voz. Iso é para min o divertido de escribir. Para min é importante que cada personaxe teña a súa personalidade, é un traballo da escrita crear unha voz, coñecer a súa historia, un ser completo coas súas motivacións, a súa maneira de falar... Neste libro foi complicado traballar con

personaxes que non teñen unha visión de xénero cunha linguaxe con xénero.

Sobre os **lugares** que inspiraron COBIZA:

Un dous lugares é Haití e o tema da escravitude que xa tratara no libro Pirata e outro lugar foi Nova Iorque, unha cidade cunhas desigualdades tremendas e todo o mundo quere vivir alí, é un espazo onde me resulta incómodo estar, a partir de aquí se constrúen os espazos das capitais e os recunchos e tamén Galicia (Galicia podería ser un deserto en pouco tempo se seguimos co nivel de eucalitización que temos agora que nos leva ao comezo da novela).

Sobre a **Gran Desconexión da tecnoloxía**:

A min sorpréndeme que non a houbese xa, con desconectar un par de satélites, cada vez a nosa dependencia da tecnoloxía é maior e xa hai moitas cousas que non somos capaces de facer sen a tecnoloxía e perdemos capacidades para a supervivencia.

Un pracer a conversa, grazas mil a María Reimóndez por este formativo encontro lector.

Falamos con **Montse Fajardo** sobre **INVISIBLES**

O 12 de marzo, na semana da MULLER recibimos no centro á xornalista e escritora **Montse Fajardo** para falarmos de **INVISIBLES** (a lectura no club do 2º trimestre) e de violencia contra as mulleres e estas son algunhas das reflexións que xenerou a lectura da obra e o noso diálogo con ela:

OS PERFÍS:

- Non hai un perfil que aúne ás vítimas da violencia machista, nin idade, nin clase social, nin nivel económico.

- Non hai un comportamento nas mulleres que nos faga proclives á violencia machista.

AS ALARMAS:

- A violencia machista é unicamente responsabilidade de quen a exerce.

- Invisibles non vai de homes contra mulleres, vai de quen disculpa a violencia machista e quen a exerce.

- Cando unha relación non é de igualdade, é de control, é un sinal de alarma.

A XUSTIZA:

- Estamos dando unha resposta adecuada ás vítimas da violencia machista como sociedade?

- Ana non denuncia porque é avogada e coñece o sistema.

- El saltou por tres veces o distanciamento social antes de pasar un ano na cadea por incumprir a orde do xuíz...

- As penas non son proporcionais aos feitos, ás culpas.

A DENUNCIA:

- Ante a mínima alarma hai que denunciar e ir ao CIM.

OS FILLOS:

- A violencia machista é un grave problema para os descendentes das parellas, a marca psicolóxica que deixa neles. Hai unha porcentaxe alta de que se repita un dos dous roles (vítimas ou agresores).

- Que acontece cando a persoa que che fai mal é a que queres?

- No momento da entrevista ao fillo de Tina: Podes deixar de querer ao teu pai?

- É un problema moi difícil de resolver porque vai unido aos sentimentos.

INVISIBLES:

- "Eu estaba agochada intentando ser invisible" (Begoña, 5 anos).

- "Para sobrevivir teño que ser invisible, iso mantenme protexida" (Begoña)

- Hai que apartar ás mulleres e aos nenos da violencia.

O XORNALISMO e A ESCRITA:

- O xornalista ten a misión de poñerlle voz ás vítimas. É unha obriga moral.

CURSO 2020 - 2021

•O libro pode servir para axudar ás vítimas, ás persoas, que se recoñezan e denuncien.

•O libro axudou ás mulleres a empoderarse xa que fala de vítimas que se convertiron en supervivintes.

Grazas mil a Montse Fajardo polo seu libro, pola súa visita e polo seu labor encomiable.

1.º ESO B

OBRADOIRO DE POESÍA CON **TAMARA ANDRÉS**

MARZO 2021

Na semana do 22 ao 26 de marzo realizamos un obradoiro de poesía “enlatado” coa poeta

Tamara Andrés

(xa que non puido ser presencialmente) enviounos un vídeo co obradoiro.

Os resultados da participación do alumnado de 1.º de ESO B, C e F foi moi enriquecedor e divertido xa

que seguindo as pautas que

Tamara nos daba no vídeo reflexionamos sobre que é a

poesía, como son os poetas, e

xogamos coas palabras, os sons e

as figuras literarias; as producións

resultantes resultaron moi

suxerentes e creativas como

poderedes comprobar, así

mesmo creamos un

caderniño individual de

poesía “Kit de

super-vivencia para

un mundo sen poetas”

no cal recollemos os

nosos traballiños

líricos.

1.º DE ESO B, C E F

CURSOS 2020 - 2021

1

Comezamos respondendo ás preguntas de “Que é a poesía?, Onde está?, Que é ser poeta? Como visten, que comen os poetas?” e valla como exemplo a resposta de Nico:

QUE é a poesía?

Un sentimento, unha forma de pensar.

Onde está?

Nos corazóns.

Que é ser poeta?

Ser feliz e pensar sempre na felicidade.

Que comen os poetas?

Sacos de palabras e moito amor.

Que visten os poetas?

Traxes de palabras de amor ou liberación.

Nicolás G. Conde, 1º ESO C.

2

Coñecemos logo versos dos poetas Luís García Montero e de Mar Benegas, xogamos coas letras e as ilustracións no AVE- cedario, escollemos palabras que nos soan dun xeito especial e enredamos coas metáforas e as comparacións:

“Os seus ollos semellan o Amazonas, verdes e fácil de perderse neles” (Otto)

“Unha balea é coma o rei dos mares” (Rubén)

“O cole é coma un día de choiva” (Nicolás)

“Esta xelatina imaxina as ondas do mar (Estela).”

4

Seguindo o modelo da poeta Elvira Ribeiro creamos versos cunha soa vogal... difícil, difícil:

O sol, o po do cor,

O sol, o dor do son,

O sol, flor do confort.

O sol, o morto do olor

Daniel Bonanad Diz, 1º ESO C.

3

Tocou logo o turno logo das anáforas:

A QUE SABE A POESÍA?

A poesía sabe a chocolate quente no inverno,

a poesía sabe a un xeadado no verán,

a poesía sabe a un agasallo no Nadal,

a poesía sabe a unha aperta dun familiar.

Rubén González García. 1º ESO F

Pola noite vin un verme cunha pata e sen cabeza

dando chimpos polas pedras.

Pola noite metinme nun cristal buscando luz negra, e non a atopei.

Pola noite comín un caramelo que atopei no zapato dunha ra.

Pola noite un calcetín

rompeu os dentes... chuchando ferro.

Fidel López Leal. 1º ESO B.

5

E rematamos coas xitanxáforas, palabras e poemas do absurdo:

Xemexoa Vivaxoa

ao aparecer na rúa, Lola.

Xemexoa Vivaxoa

ao carnicero chamou a súa porta

Xemexoa Vivaxoa

“enrac” díxolle e carne lle vendeu.

Sabela Baltar Torres. 1º ESO C.

E a súa valoración da participación no obradoiro foi:

“Gustoume moito, foi unha actividade moi divertida, os poetas somos maxia” (Sabela).

Os poetas visten con traxes de palabras, amor ou liberdade (Nico)

Tamara Andrés

Que é a poesía?

Un xénero literario (Nico)

Un texto feito en verso que expresa os sentimentos do autor (Daniel)

Que é ser poeta?

- Un opicab
- Axudar ás persoas para que se poiden expresar
- Ser feliz
- Expressar o importante da vida.

Unha forma de expresión (Carme)

Un sentimento, unha forma de pensar (Nico)

Pode axudar a comprender o mundo (Miguel)

Busca conmover ao lector, emocionar

Onde está?

Nun papel

No corazón do poeta

Nun libro

En Internet

Na rúa

Na paisaxe

Na música

Na mente

No amor

▷ TAMARA ANDRÉS - 24/11/21

KIT DE SUPER-VIVENGA PARA UN MUNDO SEN POETAS:

- Que é a poesía?

- É un tipo de literatura en verso

Onde está?

Que é ser poeta?

Que comen os poetas?

Os poetas comen?

Que roupa usan os poetas?

QUE É A POESÍA?

ONDE ESTÁ?

QUE É SER POETA?

QUE COMEN OS POETAS?

OS POETAS COMEN?

QUE ROUPA USAN OS POETAS?

CURSO 2020 - 2021

Entrevista entre Sartre e Simone de Beauvoir

baseado nas entrevistas de Servan Schreiber (1975) e Gerassi (1976)

TEXTO ADAPTADO

Se tivéssemos que facer un resumo d' *O segundo sexo*, o que evidentemente é moi complicado, este podería quizais virar ao redor dunha idea, que foi a miúdo recuperada desde entón, pero que me gustaría que me explicase: *non se nace muller, chégase a sêlo.*

Si, esa é a fórmula que resume a totalidade das miñas teses. O que significa é moi simple, quere dicir que ser muller non é un feito natural, é o resultado dunha historia. Non existe ningún instinto biolóxico ou psicolóxico que defina á muller como tal. É a historia a que a constrúe. Primeiro, a historia dunha civilización que determina a súa situación actual. E, por outra banda, para cada muller particular, é a historia da súa vida, da súa infancia a que a determina como muller, a que crea nela algo que non é dado desde o nacemento, o "eterno feminino", a "feminidade".

Vostede considera que as diferenzas biolóxicas, evidentes, non xogan un papel no comportamento posterior do individuo.

Creo que certamente poden xogar un papel, pero a importancia que se lles dá, vén do contexto social no que

se sitúan. É moi importante que unha muller poida estar embarazada, ter fillos, cousa que o home non. Constitúe unha gran diferenza entre o dous pero non é esta a que fundamenta as diferenzas de status, a explotación e a opresión á que está sometida a muller. É, en certa medida, un pretexto a partir do cal se constrúe a condición feminina, pero non é o que a determina.

Nas súas memorias di que escribindo Le deuxième sexe deuse conta de que descubría con corenta anos unha situación que lle parecía evidente unha vez que un se decataba dela. Como pode ser que unha muller como vostede, intelectual, con grandes estudos, non albiscase antes a situación que describe?

Porque vivín a miña propia condición, a de intelectual que tiña a sorte de exercer unha profesión onde non había competición cos homes xa que o ensino está aberta a ambos. Tivera compañeiros na Sorbona ou noutros lugares que no plano intelectual dominaban perfectamente a idea de igualdade. Non sentira iso. Como tampouco nunca quixen

casarme nin ter fillos, non tiven unha vida doméstica que é o máis opresor para a condición feminina. Escapara á servidume que implica a condición feminina. Máis tarde, cando empecei a reflexionar, a mirar ao meu ao redor, vin a verdade sobre a condición feminina. Descubrina en gran parte ao escribir *Le deuxième sexe*.

Non será tamén unha razón puramente económica? Ata hai moi pouco o mellor que podía sucederlle a unha moza era ser bela, desexable polos homes, e achar así un soporte financeiro mediante o matrimonio.

Por suposto, é unha condición económica. Nas profesións superiores, os homes esforzáronse por persuadir ás mulleres de que non debían sufrir economicamente, de que tiñan que apoiarse nun marido e ocuparse do traballo doméstico. Unha das claves da condición imposta da muller é este traballo que lles extorsiona. Un traballo non asalariado, non pago, que lle permite soamente ser mantida máis ou menos miseravelmente polo seu marido. O valor achegado por este traballo non é recoñecido. Non me acordo moi ben das cifras, pero en 1955 fixemos unha

CURSO 2020 - 2021

estatística que mostraba que por cada 45.000 traballos remunerados en Francia nun ano, había preto de 46.000 traballos domésticos, non retribuídos. Se as mulleres fixesen unha revolución no ámbito do traballo doméstico, se o rexeitasen, se obrigasen ao home para facelo con elas, se deixase de ser un traballo clandestino ao que están por así dicilo condenadas, xa que pasarse toda a súa vida nun traballo que non ten nada de produtivo é unha condena, toda a sociedade se transformaría.

Entón, a idea é que se hai unha revolución, a situación da muller cambiará automaticamente?

Si. E teño que dicir que en 1949, cando escribín este libro, dubidaba pouco diso. Cría que había que militar pola revolución, son completamente de esquerdas e busco o derrocamento do sistema, a caída do capitalismo. Pensaba que só facía falta iso para que a situación da muller fose igual que a do home. Despois deime conta de que me equivocaba. Nin na URSS, nin en Checoslovaquia, nin en ningún país

socialista, nin nos partidos comunistas, nin nos sindicatos, nin sequera nos movementos de vangarda, o destino da muller é o mesmo que o do home. Isto é o que me convenceu para converterme en feminista e de maneira bastante militante. Comprendín que existe unha loita puramente feminista e que esta pelexa contra os valores patriarcais, que non debemos confundir cos capitalistas. Para min, as dúas loitas han de ir xuntas. Parece imposible que o destino da muller cambie profundamente se o destino da sociedade non cambia profundamente en canto á loita de clases. Pero tamén parece ilusorio pensar que a loita de clases sirva por completo, ten que existir unha loita especificamente para a muller.

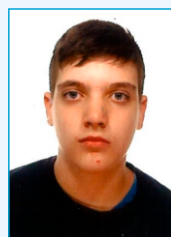
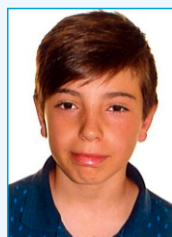
Nalgúns dos seus recordos evocou as reaccións dos machos de esquerda, violentamente antifeministas nalgúns momentos. Vostede que viviu sempre á esquerda e que coñece ben as diferentes familias ideolóxicas desta, como explica que a esquerda non sexa

moito máis feminista que o resto da poboación?

Porque a esquerda tamén está dominada polos homes e estes non teñen xamais ningún interese en pisar os seus privilexios. Os privilexiados sempre queren manter os seus privilexios. É natural. Os homes son uns privilexiados tanto no Partido Comunista como no Partido Socialista, como en calquera outro partido. E por tanto, actúan como tales e non como persoas de esquerdas.

Pero non acha, como mínimo, nas súas conversacións, a homes que son accesibles, que son capaces de asimilar este problema das mulleres como fixeron co da descolonización ou outros?

Asimílanos en parte, pero é moi raro que un home poida comprender realmente o vivido, a experiencia do vivido dunha muller, porque precisamente non o viviron. Tomo como exemplo pequenas cousas. A rúa pertence a todo o mundo, pero en realidade unha muller nova, guapa ou fea, iso non importa, pode moi

CURSO 2020 - 2021

3.º ESO D

dificilmente pasadas as oito ou as nove da tarde, pasearse soa deambulando pola rúa. Mesmo durante o día cáusalle un problema, porque a seguirán, interpelaran de tal maneira que a miúdo preferirá volver á casa. Pois ben, cando se lle conta isto aos homes, sorrín sen sorprendese: “Eu nunca fixen iso, nunca seguí a unha muller, non son un voitre. Todos os homes non son voitre”. En fin, non se dan para nada conta da coacción que pode ser para unha muller o sentirse todo o tempo máis ou menos en perigo.

Segundo vostede, para as mulleres o esencial é ter esa independencia que dá o traballo e o feito de gañarse a vida?

Para min, si. Para min o esencial, sexan as que sexan as dificultades, é ter independencia económica. Sei que se lles fai pagar moi caro, debido a que se lles impón ao mesmo tempo, o coidado da intimidade. Pero é a primeira condición para ter tamén unha independencia interior, moral, mental. Porque sen esta están obrigadas a ter a ideas dos seus maridos, a someterse aos caprichos e desexos dos seus maridos, etcétera. Están obrigadas a permanecer cos seus maridos, mesmo cando xa non senten nada por eles, o cal é unha situación que non é máis digna de eloxio que a propia prostitución. Unha muller que queda co seu marido

unicamente polo diñeiro, porque ela non ten os medios para buscarse a vida por ela mesma, é unha muller que abdicou do seu valor e a súa dignidade como ser humano.

Hai unha palabra que se escoita a miúdo no vocabulario do feminismo, que non se explicou moito, sexismo. Que significa?

É unha palabra que forxamos por analogía co racismo. O racismo é a doutrina que xustifica que se produzan discriminacións entre os seres humanos polas súas razas. Pois o sexismo é a actitude que pretende establecer discriminacións entre os seres humanos polos seus sexos. Empezamos a falar de sexismo para os insultos que os homes profiren contra as mulleres. Existe unha lei, que creo que data de 1945, que prohibe chamar a un home “porco xudeu” ou “porco mouro”, e, se insultamos a un árabe ou a un xudeu desta maneira podemos ir ante os tribunais. Pero, se se lle di a unha muller “puta como todas as mulleres” ou “histérica como todas as mulleres”, non hai recurso.

Pero esa conciencia está limitada ás mulleres que son de esquerda, mulleres comprometidas coa reestruturación de toda a sociedade.

Ben, claro, xa que as outras son conservadoras, o que significa que queren conservar o que foi ou o que é. Mulleres de dereita non queren a

revolución. Elas son nais, esposas, devotas aos seus homes. E cando son axitadoras, o que elas queren é un pedazo maior do sopapo. Elas queren soldos máis altos, elixir mulleres nos parlamentos, ver unha muller ser presidenta.

Fundamentalmente, cren na desigualdade, coa diferenza que queren estar no top e non debaixo. Pero acomódanse ben ao sistema ou con pequenos cambios para acomodar mellor as súas reivindicacións. O capitalismo, certamente, pode darse o luxo de permitir ás mulleres servir ao exército ou entrar na policía. O capitalismo é moi intelixente, o suficiente para deixar máis mulleres participar do goberno. O pseudo-socialismo pode permitir que unha muller chegue a ser secretaria-xeral do seu partido. Isto é unha pequena reforma social, como o seguro social ou as vacacións pagas. A institucionalización das vacacións pagas cambiou a desigualdade do capitalismo? O dereito das mulleres de traballar en fábricas con salarios iguais aos dos homes cambiou os valores masculinos da sociedade checa? Pero cambiar todo o sistema de valor de calquera sociedade, destruír o concepto de maternidade: iso é revolucionario.

Unha feminista, se autodenomina ou non de esquerda, é

de esquerda por definición. Ela está a loitar por unha igualdade plena, polo dereito de ser tan importante, tan relevante, como calquera home. Por iso, incorporada na súa revolta pola igualdade de xéneros está a reivindicación pola igualdade de clases.

Vostede escribiu que tivo unha vida boa e non se arrepiante de nada. Sabía que hai moitas parellas que toman a súa vida e a de Sartre e Beauvoir, como modelo, especialmente no sentido no que vostedes non teñen ciúmes un do outro, que teñen unha relación aberta e que se mantivo durante máis de 40 anos?

Beauvoir – Pero é ridículo que nos usen de modelo. As persoas teñen que atopar o seu propio estilo, a súa propia estrutura. Sartre e máis eu tivemos moita sorte, pero a nosa educación tamén fora moi singular, excepcional. Coñecémonos cando eramos moi novos. El tiña 23 anos, eu 20. Aínda non remataramos a universidade, a pesar de que xa estabamos moldeados para ser intelectuais con motivacións semellantes. Para nós, a literatura substituíra a relixión.

(...)A medida que a nosa relación se consolidaba, convencínme de que eu era insubstituíble na súa vida, e el na miña. Estabamos totalmente seguros de que a nosa relación tamén era moi sólida, novamente, predestinada, a pesar de que na época non nos tomabamos en serio esa palabra. Cando se confía tanto, é fácil non sentir ciúmes. Pero claro que se eu pensase que outra muller podía chegar a ocupar o mesmo lugar que eu na vida de Sartre, si tería ciúmes.

Vostede é optimista? Pensa que os cambios polos cales está a loitar realizaranse?

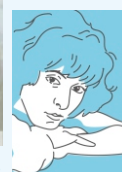
Non sei. De calquera forma, non durante a miña vida. Tal vez en catro xeracións. Non sei respecto á revolución, pero os cambios polos cales as mulleres están a loitar, eses si teño certeza de que, a longo prazo, as mulleres vencerán.

Dentro do proxecto dos 21 DÍAS CO GALEGO, o alumnado de 4º de ESO realizou un vídeo que leva por título “Simone de Beavoir no Café de Flore” <https://drive.google.com/file/d/1QZNkFzplL5CHggNSSnVzjD7rip4ncFS3/view?usp=sharingbaixo> a dirección da profesora de francés, Mar Villaverde Lamas no que participou o seguinte alumnado: Violeta Fortes Villaverde, Alfredo Fernández Marques, Miguel García Balea, Sara García Rodríguez, Javier Hermida Hermida, Laura Omil Vozmediano, Sofía Fernández Pintos, Carolina Senra González, Belén Sánchez Casal, Navia Castro Landín, Antonio Poceiro Couto, Noa Abad Castro, Mariña Maceiras Segovia, Carmen Munáiz Canosa, Iría Méndez Chacón, Elena Pérez Luaña. Aquí podedes ler o texto da entrevista ficcionada.

CANDO ERA O TEU ANIVERSARIO E NON SAÍAS NO XABARÍN CLUB

Anxo Tilve Rotea - 2.º Bach. A

2.º BACH. A

2.º BACH. D

CURSO 2020 - 2021

MEMES

Cando os teus amigos están a discutir se a resposta era "Díxoche" ou "Díxote" e ti puxeches "Che dixo"

Irene García Pérez - 1.º Bach. A

Entenderse
sen falar
o mesmo idioma

Alejandro Fandiño Crespo - 2.º Bach. H

A SUPOSTA TARTARUGA DO SÁNCHEZ CANTÓN

Caro Munaiz,
2º Bach. G

O día 9 de marzo do 2021, a última hora da mañá, a profe de historia, Bea, chamou a conserxería advertindo da presenza dunha suposta tartaruga de terra de grandes dimensións no tellado do pavillón. Comezaron a fotografala dende a fiestra da clase e avisaron os bombeiros.

Sobre as dúas e dez do mediodía dous camións de bombeiros achegáronse ata o noso instituto. Primeiro subiron a unha das clases para localizala e logo se dispuxeron a despregar a escaleira para rescatala.

Todo isto supuxo unha grande expectación na rúa Raíña Vitoria, coa rapazada que xa saíra das clases e mais cidadáns que estaban abraídos ante tal suceso. Finalmente "a tartaruga" resultou ser parte dunha palmeira que voara co vento.

O anaco de palmeira era de cor marrón e a súa forma semellaba unha tartaruga. En fin, un acontecemento máis que quedará na historia do Sánchez Cantón.

CURSO 2020 - 2021

“Mulleres pioneiras, heterodoxas e rebeldes”

FALADOIRO CON

María Xesús López Escudeiro

No proxecto “**Mulleres bravas nas beiras do Lérez**” e grazas á proposta de actividades sobre “A memoria das mulleres (Ano 2021)” do Concello, o alumnado de 4º de ESO tivemos un interesante encontro coa profesora María Xesús López Escudeiro arredor do tema “Mulleres pioneiras”.

Introduciu a profesora o tema facéndonos reflexionar sobre unha serie de feitos: A ausencia de nomes femininos na denominación das rúas, dos coles e das institucións académicas (a pesar de que houbo moitas mulleres dedicadas ao ensino); nas Letras Galegas só se homenaxeou a 5 donas escritoras... as mulleres son as gran esquecidas e infravaloradas. No proxecto “A memoria das mulleres” deseñaron un roteiro por Pontevedra para coñecer a historia da vila a través das mulleres: nas prazas como A Verdura ou A Leña, elas vendían os seus produtos, no barrio de A Moureira o salgado do peixe, a salmoira, facíana as mulleres.

Na Idade Media escribían a historia os cregos e estes non visibilizaron ás mulleres que si aparecen na miniaturas que ilustran os códices e os cancioneros cociñando ou traballando o fío; daquela houbo donas benefactoras que cedían cartos aos conventos como o de Santa Clara para mellorar a hixiene coa construción de baños. **Teresa Pérez** cedeu parte da súa riqueza para comprar un solar e construír o hospital de San Juan de Dios (hoxe desaparecido) para curar ás xentes sen recursos.

No século XVI, **Ana Alvares de Montalvo** cedeu os fondos para crear unha cátedra para ensinar a xente pobre, na igrexa de San Bartolomé o vello. Neste mesmo século Isabel Barreto participa na expedición a Filipinas. As menciñeiras nos séculos

XVI e XVII eran independentes e foron perseguidas pola Inquisición.

A finais do XIX dábase un ambiente intelectual na nosa cidade e as mulleres estaban presentes, por exemplo nos faladoiros de **Concepción**

Villaverde escribiu o primeiro Método de Lectura en galego (ilustrado por Castelao) para facilitar que a rapazada aprenda a ler na súa lingua.

E moitos máis nomes de mulleres

Arenal ou de **Emilia Pardo Bazán**; hai unha gran efervescencia cultural, por exemplo a pintora **Carmen Babiano** colabora coa sociedade arqueolóxica que reconstrúe a Pontevedra medieval.

En 1933 visita a vila **Pilar Bértola** (nada na Moureira e emigrada a Barcelona onde é recitadora de poemas) e é agasallada polos seus conveciños. **Josefa Blanco** a muller de Valle Inclán era unha coñecida actriz teatral, **Pepa Sandoval** participa no primeiro documental de ficción en galego. Xa máis achegados aos nosos tempos **Dolores Trabazo** é a primeira taxista da cidade, **Elisa Méndez Patiño**, culta filántropa, foi aviadora. A primeira promoción de Maxisterio feminina titula en 1933; **Ernestina Otero Sestelo**, mestra represaliada, foi directora da Escola Normal. A principios do século XX, **Josefa Iglesia**

da nosa vila, esquecidos pola historia e que a profesora **María Jesús López Escudeiro** recuperou para nós amablemente.

Pontevedra, 28/IV/2021.

A pesar de toda a situación derivada da pandemia que envolveu a totalidade deste curso escolar 20-21 e que impediu a realización de moitas das actividades que se terían feito noutros contextos as Olimpíadas deste ano resistiron o embate do virus e tivemos a oportunidade de participar nela sendo, ademais, os primeiros do centro en facelo dende que se imparte a materia nel.

A experiencia, por suposto, tivo que ser a través de videochamadas e por aplicacións coma WebEx o que, de cando en vez, nos supuxo algún que outro problema a todos os participantes en xeral xa fora por problemas de son, conexión, cámaras... pero, malia todo, ao final a competición realizouse sen maiores inconvenientes e, mesmo, se fixeron reunións de ata 50 persoas para os actos de inauguración e clausura.

Os tipos de probas, na miña opinión, estiveron bastante acertadas, sendo estas dous exames tipo test, un para seleccionar aos participantes de cada comunidade e outro a modo de proba final, e unha actividade en grupo xuntando a alumnos de distintas comunidades para interpretar un mapa e, posteriormente, participar tamén nunha especie de pasapalabra de temática relacionada coa materia.

A nivel grupal da clase, creo que tanto eu coma os dous compañeiros que estiveron comigo na fase inicial podemos dicir que a experiencia foi moi enriquecedora e, dalgún xeito, remata impulsándote e animándote a tentar coñecer un pouco máis esta disciplina.

A nivel persoal debo dicir que as Olimpíadas permitíronme non só afianzar coñecementos, senón que tamén aprender outros novos e sobre todo desfrutar desa aprendizaxe.

Por último, e máis alá de todo o referido á Olimpíada en si, gustaríame facer unha pequena reflexión acerca do que a materia representou para min ao longo deste curso. Sempre estiven interesado pola xeografía, xa dende pequeno fora das miñas materias favoritas, pero este ano foi a primeira vez que tiven a oportunidade de estudala coma materia propia e, a verdade e que non podería estar máis satisfeito co resultado. Teño que agradecerlle aos meus compañeiros por ter feito un grupo tan bo na clase a pesar de ser tan poucos e, sobre todo, ao profesor, Humberto, porque soubo perfectamente como transmitir non soamente os temas a explicar senón que tamén, e moito máis importante aínda, o aprecio pola xeografía e a utilidade que realmente ten.

Yago Covelo, 2º Bach. J
3º clasificado a nivel Galicia

CURSO 2020 - 2021

2.º ESO G

1.º BACH A

CURSO 2020 - 2021

RECENSIÓN do LIBRO

por Sara Iglesias Fariña
1º Bach. G

UN OLLO DE VIDRO

• **Valoración global:** 7/10

• **Título:** Un ollo de vidro.

• **Autor:** Castelao

• **Ano de publicación:** 2016

• **Editorial:** Galaxia

• **Tipo de texto:** narrativo

• **Tema do texto:** esta obra contáanos os sucesos que lle ocorren a un esqueleto cun ollo de vidro, o cal lle permite fronte a os seus compañeiros ver moitas máis cousas no cemiterio. Ademais de contar as súas propias aventuras, conta as do resto de persoas que alí se atopan.

• **Argumento:** este relato comeza contando os graves problemas que tivo o protagonista cun dos seus ollos, que o levaron a ter que substituílo por un de vidro. Este que na súa vida non lle servira de moito, agora de morto permítalle ver todo o que acontecía no cemiterio. Alí encontrábase cunha chea de xente coa que compartía as súas vivencias como é o caso da muller do sarxento ou do inglés no cemiterio civil. Con este último, tivo moi boa relación ata que se deu conta de que eran amigos por interese, xa que o inglés so quería que lle deixara o seu ollo de vidro.

Nunha das tantas conversas que tivo co resto de esqueletes, encontrou a seu pai, que morrera cando el era mozo. Tras este reencontro, o pai decidiu ir a San Andrés de Teixido, pola lenda galega que existe en canto a este lugar. Este feito levou o personaxe principal a ter que vivir a súa tumba, o cal fixo que descubriera a existencia dun vampiro entre eles. Así, comeza a investigar, aínda que finalmente decide que non quere saber máis,

que non quere involucrase nese problema.

• **Lugar ou lugares onde transcorre a acción:**

Na introdución ás memorias, os feitos lévanse a cabo nun cemiterio da cidade. A historia prosegue en varios cemiterios coma nun civil ou

no da parroquia de Tal.

• **Tempo interno da acción e época na que se desenvolven os feitos:**

Os feitos que se contan nesta obra transcorren durante varios días, non se sabe exactamente cantos.

A época ou tempo externo desta obra é o século XX.

• **Descrición física e psicolóxica dos principais personaxes:**

-O médico é o narrador da introdución que se fai antes de que comecen a contarse as memorias. Este fisicamente sábese que leva anteollos, ademais é un home valente, non lle ten medo á morte,

non é rancoroso pero si é moi listo e espelido, o cal demostra cando di que o enterrador para el é un coelliño de Indias.

-O enterrador é un home analfabeto, non sabe ler aínda que si sabe moitas cousas da xente debido ó seu traballo. Este personaxe ten un punto humorístico e canalla, xa que rouba moitas pertenzas ós mortos. Fisicamente, sabemos que non coida moito o seu aspecto, os seus beizos descríbense como podres e adoita levar roupas vellas.

-O principal personaxe da historia "Memorias dun esqueleto" é un home cun ollo de vidro, que adoita ir ben peiteado e afeitado. Este dá a entender que ten moitos cartos, e ademais é un mullereiro aínda que algo nugallán. Tamén sabemos que era un pouco republicano e que defendía a fala do galego.

-O inglés é un esqueleto varudo e forte, ergueito e intelixente, aínda que de humor pouco nobre. Á parte disto, é un pouco cruel cos nenos, ademais de ser un aprobeitado.

-Nesta obra tamén atopamos personaxes coma a muller do sarxento, chea de tristura, o zapateiro, o pai do esqueleto co ollo de vidro...

• **Opinión persoal e xustificada:**

Na miña opinión, este é un bo libro, cun argumento interesante, aínda así, non terminou de engancharme e namorarme, de feito, pareceume que lle falta algo máis de intriga e de emoción. Con todo isto, é unha obra que está ben pero non a recomendaría nin a volvería ler.

CURSO 2020 - 2021

EL SOÑO

CURSO 2020 - 2021

As bolboretas foran testemuños da tormenta que estaba por chegar. As flores murchas acompañaran ao noso protagonista na traxedia. O ceo vestiuse elegantemente de gris. Para chorar de rabia polo anxo que subira ao firmamento antes de tempo. Os santos clamaban piedade pola súa compañeira, quen só era quen de ollar a perda, o baleiro.

Observou como un ser coñecido berraba entre alaridos o seu nome, desde a Terra, retumbando nos seus oídos. Gritos que perforaran a súa testa. "Amanda", así se chamaba, e Amanda xa non tiña vida.

As persoas que a acompañaban eran seres superiores. Eles pedíanlle que deixase de ver e de escoitar o pesadume dos mortais. Era o momento de deixar ir.

Máis alá das esponxosas nubes, que agora cubrían todo o manto celeste dun gris opaco que fixo resoar con forza tronos de rabia, un mozo choraba abrazando o corpo inerte dunha moza. As roupas de ambos encontrábanse carmesís. Os demais humanos ollaban con pena e tristeza a fatídica escena, onde non só o protagonista estaba naquel círculo de sangue, senón tamén unha muller maior que abrazaba ao seu marido e rogaba, entre lamentos, que lle devolvesen a súa filla.

"Nunca debes buscar ti o fin do mundo, nalgún momento el te atopará".

O escenario cambia, xunto co tempo. Catro días. O protagonista, sentado no bordo da súa cama, non imaxina que ao seu carón está Amanda, ou o que queda dela. Amanda miraba curiosa a habitación, escoitando as

palabras de lamento do mortal. "Deberías estar aquí, comigo, ao meu carón, bicándome as meixelas tal e como adoitabas facer cando estaba triste. Os teus beizos sempre secaron as miñas bágoas, que agora corren pola miña pel sen control, e rematan no chan, o mesmo chan onde te perdín". A medida que falaba, o mozo tomaba algún que outro somnífero. Non podía escoitar os murmurios de Amanda que trataban de detelo.

Escoitáronse berros tras un par de minutos. O mozo xacía inerte no chan. Sobredose. Amanda colleu a man daquel rapaz, encontrouse co seu espectro astral, que a miraba estupefacto.

Unha tranquila voz e unha suave melodía escoitáronse en toda a habitación. Por un intre, podía respirar a paz que tantos no mundo arelaban.

"Non tes que estar só. Estareite mirando coma os anxos, coidarei de ti, estarei contigo. Vereite de novo algún día, meu amigo, prométocho, e chegará o día no que te erguerás por riba da nubes e eu estarei alí, esperándote para volver tomar a túa man."

E dun momento a outro, todo se volveu branco. Unha forte luz estaba fronte ao seu rostro e afastadas voces pedíanlle que respirase, que non deixase de facelo. Aínda tiña moito por vivir... unha vida, por outra. David seguía con vida grazas ao anxo, quen, entre bágoas, miraba desde o ceo como el lle devolvía a mirada, sen saber que ela seguía alí.

**Por: Ana María
Martínez Ferrera - 1.º Bach. D**

BEN VEÑAS, MAIO 2021

2.º PREMIO FOTOGRAFÍA

CAROLINA MUNAIZ CANOSA - 2.º BACH. G

Título: TUY CON LA LEY DESDE 1983!!

Comentario: Artigo 10 da Lei de Normalización Lingüística: Os topónimos de Galicia terán como única forma oficial a galega ... agás na fronteira con Portugal.

Fotografía: Rúa Martínez Padín. Tui. 17 de abril de 2021.

CURSO 2020 - 2021

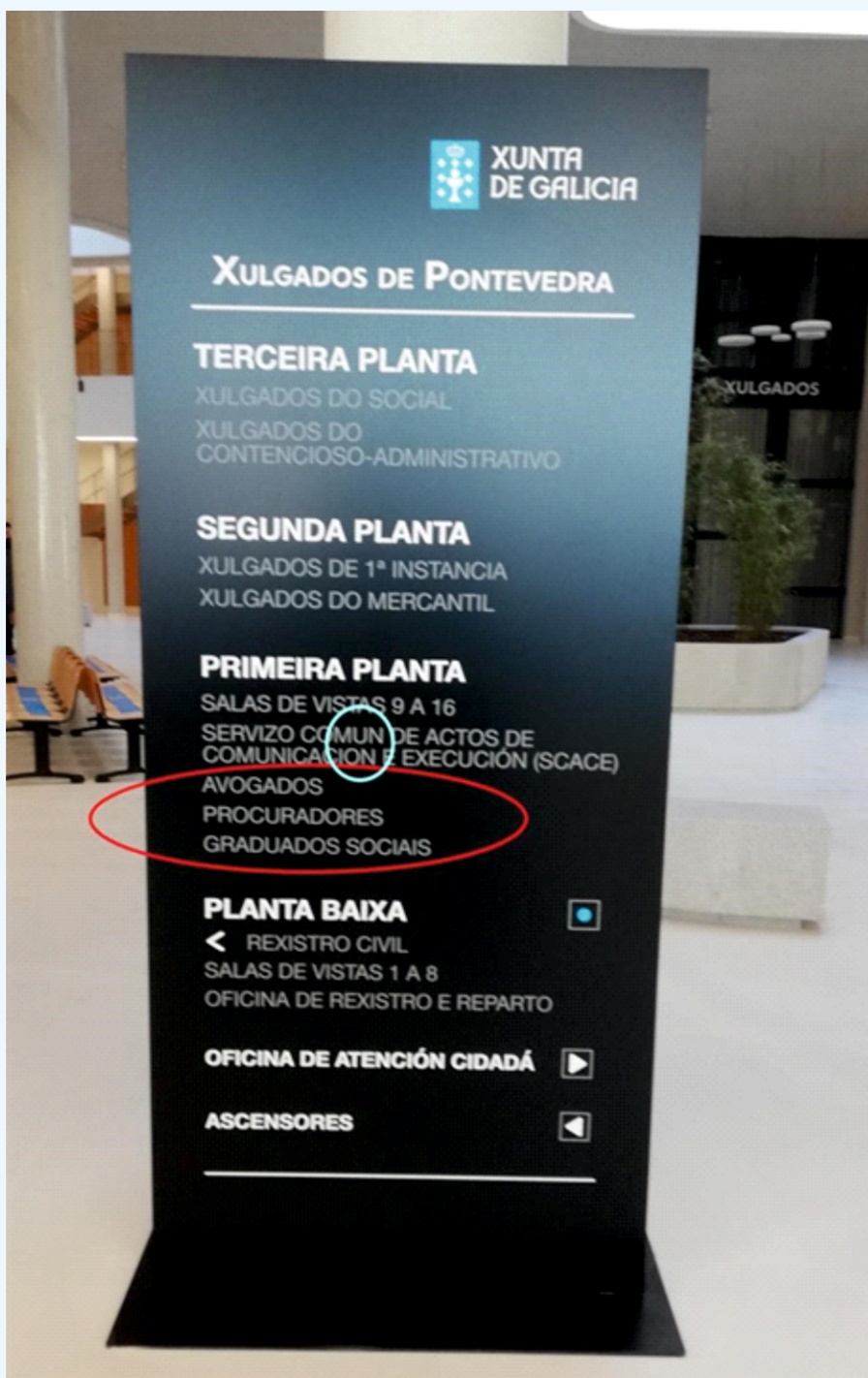
CURSO 2020 - 2021

BEN VEÑAS, MAIO 2021

1.º PREMIO FOTOGRAFÍA

CARME MUNAIZ CANOSA - 4.º ESO

Título: *XULGADOS NOVOS E XÉNEROS VELLOS*

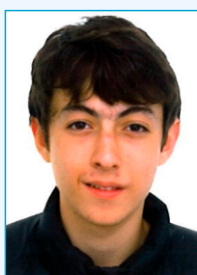
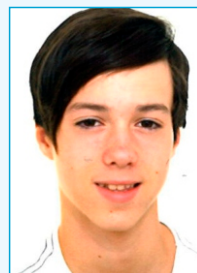
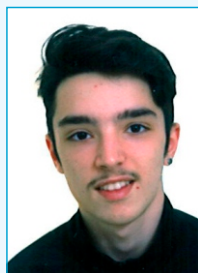
Comentario: *A primeira planta mellor iría con mulleres e acentos!*

Fotografía: *Rúa Hortas. 8 de abril de 2021.*

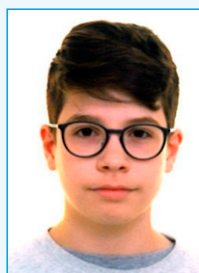
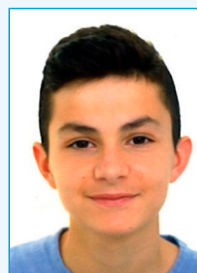
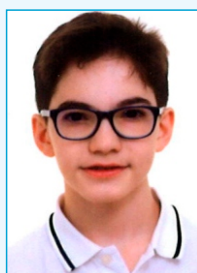
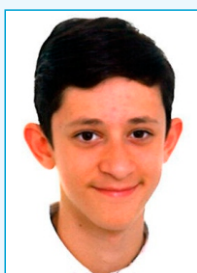
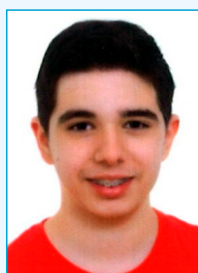

CURSO 2020 - 2021

**4.º
ESO
F**

3.º ESO A

**BEN
VEÑAS**

MAIO 2021

**FINALISTA do CERTAME
de NARRACIÓN CURTA**

ISABEL CAEIRO MARIÑO - 1 BACH. E

SABELA, unha RAPAZA de LOUREDA

Os primeiros raios do sol á brente paso timidamente na tupida néboa no val da Loureda, seguindo a estreita e serpeante estrada que ascende pola ladeira, é inevitable sobrecollese diante do silencio que percorre o espeso souto a ambos os dous lados da estreita estrada. O inmenso silencio ráchase co inquietante ulular das curuxas e os mouchos e o renxer das pegadas das raposas volvendo aos seus tobos, é entón cando un rápido lategazo percorre o teu corpo, deixando os teus sentidos en máxima alerta.

Tras apenas un par de quilómetros deixamos de ascender, a pendente suavízase e a espesura do souto pouco a pouco convértese nunha paisaxe salpicada de verdes prados, enmarcados con pedra de laxe e carballos centenarios que parecen retorcerse no seu tronco. Despois de varias curvas enlazadas e moi pechadas, de súpeto como emerxendo da néboa atópaste con Loureda, unha pequena aldea na que mal contadas hai unha ducia de casas e trinta e catro persoas.

En Loureda non hai moitas cousas, non hai supermercados, nin bares, nin tendas, nin colexios, nin bancos; pero iso si, hai moito traballo, temos vacas, porcos, galiñas e coellos, e terras que cultivar. De todos os animais da granxa, Rubia, unha vaca que vin nacer é a miña preferida, temos un vínculo moi especial, xogaba sempre con ela. Deille moitas veces

CURSO 2020 - 2021

o biberón ata que foi quen de mamar ben da súa nai e sempre que me ve, acode axiña a saudarme e eu fágolle unhas caricias que ela agradece moito. Non todos na aldea traballan no campo, Anxo, Lolo e Berto van cada día a Paradela, que está a quince quilómetros, para traballar na construción habitualmente, e se non, no que apareza. Na aldea hai moi pouca xente nova, a maioría son vellos ou xa pasaron amplamente dos corenta, tan só sete temos menos de vinte anos.

O sol xa ilumina por completo Loureda, e miña avoa xa arranxou os animais, e despois de espertarme tenme posto o almorzo, axiña me ergo porque non vaia ser que hoxe Manolo, o condutor do autobús escolar, chegue antes de tempo como o mércores pasado e teña que agardar por min. Preguntei por miña nai pero xa non estaba, fórbase cedo a sementar as patacas e apañar herba para darlles ás bestas. Balbina, a miña avoa, estábame a contar que a María, a de Pousada, xa lle deran a alta no hospital e volvera onte pola noite, cando soaron os habituais berros de Lola a miña mellor amiga que estaba na porta lista para ir ao colexio. Ao saír da casa para ir a Parada vimos a Rubia, que estaba pastando no prado, axiña acercouse a nós e deille un par de palmadiñas na súa enorme barriga, está preñada e calquera día destes vai parir.

O grupo escolar está en Paradela e na miña clase somos trinta, catorce rapazas e dezaseis rapaces. Don Roberto é o noso mestre, semella un home doutro tempo, sempre viste pantalón e chaqueta negra, chaleco gris, camisa branca, zapatos sempre brillantes de cor negra. Na cabeza case non hai cabelos que peitear, e na súa cara cadrada destacan un bigote apuntado que bordea un nariz prominente e aquilino. Na súa

cintura, debaixo da chaqueta asoma unha reluciente cadea que sobresa e cando bota a man ao peto do chaleco para botarlle unha ollada ao reloxo. A súa voz grave impón moito respecto e o que máis lle gusta é debuxar animais no encerado cando tocan ciencias naturais. Ao chegar o primeiro que fai Don Roberto é pasar lista e cando oes o teu nome e apelido teste que erguer da cadeira e dicir en voz alta, presente. Por moitas veces que o leve feito coido que xamais deixarei de poñerme nerviosa cando chega a miña quenda e se oe, Sabela Castro, por que así é como me chaman.

Polas fiestras da aula vexo a xente que pasa pola rúa, preto da praza maior. Os xoves é o día do mercado e a vila enteira é un bule bule dos que veñen e dos que van. Ás once soa o timbre, é quizás o mellor momento do día, xa que todos como se estivésenos tolos saímos o recreo. Temos dous patios, unha pista de baloncesto e unha explanada de terra onde os rapaces xogan o fútbol. Lola, Rosa e eu somos máis de falar das nosas cousas, aínda que ás veces tamén enredamos nalgún xogo. Só temos media hora, que a min me parecen cinco minutos, e, en ocasións, non nos dá tempo a dar conta do bocadillo de raxo ou chourizo, que a miña avoa me mete sen faltar ben envolto no bolso cos libros. Ultimamente Rosa está un pouco rara, vén máis peiteada, combina roupa doutro xeito e faise a interesante, segundo Lola vánselle os ollos por Bieito, un rapaz de último curso que a min me dá que nin sabe que ela existe, será por iso que din que o amor é cego.

Ao mediodía ao rematar as clases da mañá non volvemos a Loureda, xantamos no colexio. A comida que nos dan daría para falar como mínimo ata mañá, aínda que aí tes a quen a defende como o Antonio que sempre repite de todo,

polo que a min me gusta moito que se sente ao meu carón por se me ten que botar unha man, ou as dúas, para rematar co que teño no prato. Sen lugar a dúbida o peor día é o que hai lentellas, non as soporto, é algo superior a miñas forzas, e facilmente teño que beber dous ou tres vasos de auga para que poidan baixar.

Ás cinco saímos do colexio e con sorte en pouco máis de media hora Manolo déixanos na nosa parada, xa de volta, en Loureda. Carme, a veciña que vive nunha casa enfronte da nosa, dime que miña avoa e miña nai están no freixo, unhas terras onde soemos levar a pastar o gando, e aínda non volveran.

Habitualmente a miña avoa non vai ao freixo, e ao chegar estame agardando xa na porta da casa e sempre me fa a mesma pregunta, se aprendín algo de proveito, ela di que non sexa parva e que estude, que na vida aínda hai unha maior desgraza que ser pobre, que é ser pobre e ademais analfabeta. Eu non entendo por que mo di, xa que eu xa sei ler e escribir de corrido, pero non quero que se faga mal corpo comigo e sempre lle dou a razón.

No inverno non hai case tempo, pero no outono e na primavera mentres haxa luz do sol, saio a axudar a miña nai no que faga falta. Dende que o meu pai morreu esmagado polo tractor e o meu irmán Xoán foise a traballar a Suíza, na casa non sobran mans para todo o traballo que hai que facer, dá igual que sexa luns que domingo. Cando sexa maior eu non quero ficar en Loureda, gustaríame ver mundo, ir a traballar fóra como fan a maioría ou polo menos ir a unha vila grande, onde hai de todo, pero non sei se serei quen de deixar soas a miña nai e miña avoa nesta aldea.

Do traballo do campo o que máis me gusta é darlles de comer aos animais, coñezo a todos polo seu

CURSO 2020 - 2021

nome, e cando me ven semellan alegrarse de verme ao seu carón. Na casa temos dous cans, Sultán e Roi, son de raza de palleiro e despois de Lola e Rosa son os meus mellores amigos, sempre están dispostos a troulear e xogar sen acougo todo o día. As tarefas que maior desgusto fago son muxir as vacas, e limpar as cortes, pero como di miña avoa “o traballo non se fai só, alguén o ten que facer”, estou de acordo, pero podería tocarlle a outra.

Na miña casa céase cedo, pero antes hai que facer os deberes de don Roberto, é moi estrito e sempre os revisa un por un ao día seguinte, e pobre do que non os leve feitos

“Deus o colla confesado”. Os problemas de matemáticas non me traen máis que desgustos, menos mal que a Lola se lle dan xenial e no autobús camiño do colexio sempre poden corrixislos con ela. As redaccións e a gramática son outra

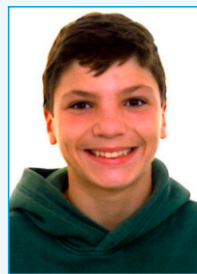
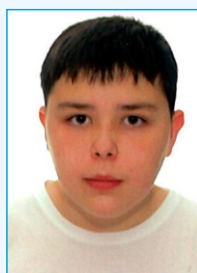
cousa, e lévoas ben, pero no que destaco e don Roberto sempre me pon de exemplo é na miña caligrafía, el di que teño letra de profesora e que oxalá todos escribiran coma min.

Mentres a avoa remata a cea, miña nai sempre aproveita para falar comigo, pregúntame como foi a xornada no colexio e contámonos as novas que hai pola aldea ou as que veñen de Paradela. Eu desfruto moito cando elas se poñen ao carón da cheminea, ben quentiñas, a contar historias e anécdotas de cando foron rapazas, de cando botaron noivos e casaron, de cando foron nais. Nas súas palabras hai moita nostalxia duns tempos que son pasado e non van volver, pero os rememoran cunha paixón e forza como si aínda estiveran vivindo neles.

Na cea a conversa descorre como de acotío facendo un repaso

por todas as cousas que ocorreron na xornada, ou aquelas que hai que ter en conta para o día seguinte. Miña nai e a avoa soen discutir, case nunca están de acordo no tempo que lles vai levar facer as tarefas que teñen planeadas, e incluso, en ocasións, tampouco se poñen de acordo na orde nas que van facer. Teño o convencemento que dá igual o que diga unha ou a outra, iso non é importante, nin tampouco se ten razón ou non, elas sempre van manter a posición contraria simplemente polo gusto de facelo. Mentres elas recollen os pratos, arranxan e limpan todo na cociña, eu preparo todo para ir ao colexio o día seguinte, fago os deberes ou estudo un pouco. As once soemos deitarnos, non sen antes ir botarlle unha ollada aos animais, e asegurar que todo está en orde e ben pechado.

Cando estaba na cama xa medio

CURSO 2020 - 2021

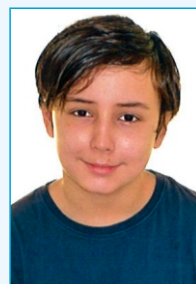
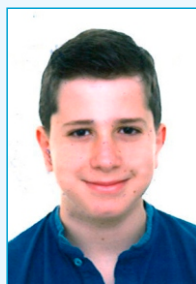
durmida os berros da miña nai sobresaltáronme, a avoa díxome que non facía falta que eu me levantara, pero por nada do mundo me ían impedir que eu tamén estivera presente. A Rubia púxose de parto e eu tiña que acompañala nun momento coma ese, aínda que non puidera facer gran cousa eu sei que a miña presenza íalle facer ben. A avoa ten moita experiencia, xa que di que axudou a nacer a máis de cen tenreiros na súa vida, pero aínda así non podía evitar estar un pouco nerviosa por se algo non ía ben tendo en conta que Rubia é primípara, e máis cando miña nai dixo que o tenreiro viña de costas e se non xiraba por si soa, habería que axudala a facelo para que puidese saír. Coido que foron cerca de tres horas de espera e tensión ata que a avoa dixo que non se podía agardar máis e que tiñamos que axudarlle nós. Preguntei que poderíamos facer para mover o corpo da tenreira e, cando agardaba a resposta xa estaban as dúas, nai e filla, man con man facéndolle as manobras á Rubia.

Foron catro horas de parto, e por fin as patas dianteiras e a cabeza dunha preciosa tenreira viron a luz, estaba limpándoa cando a avoa dixo “váíame o ceo, temos outro”. Efectivamente, axiña asomaron as patas e o fociño da segunda tenreira que parecía ter présa por saír e ver mundo. Miña nai preguntou se eu quería darlles xa un nome e non sei porque dixen, Branca e Pomba, así quero que se chamen. Pois así será, dixo con rotundidade a avoa.

Faltaba pouco para que os primeiros raios do novo día esvararan polas fiestras da nosa casa, nun ceo raso as estrelas estaban a piques de recollerse, Loureda aínda durme pero esta noite eu estou esperta. Penso que quizás cando co tempo sexa unha muller adulta, é posible que viva

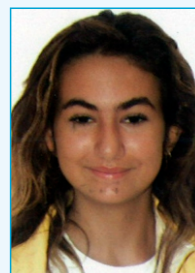
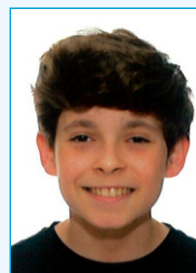
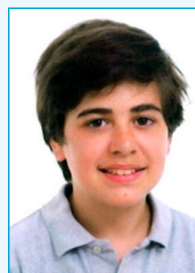
noutro lugar, abandone a aldea, teña outros amigos, outra vida, pero con seguridade botaría moito de menos estas paisaxes, a miña xente, a leira, os animais,... A miña

faciana debuxa un sorriso, e os meus ollos pechan mentres non chega a hora de espertar.

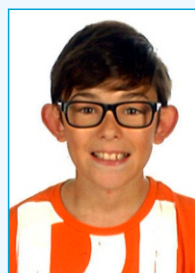

1.º ESO A

1.º ESO C

CURSO 2020 - 2021

Marta Calvo Hermo - 2.º Bach. C

Alejandro Fandiño Crespo
2.º Bach. H

MEMESMEMESMEMES

CURSO 2020 - 2021

Alejandro Fandiño Crespo
2.º Bach. H

BEN VEÑAS, MAIO 2021

2.º PREMIO NO CERTAME DE POESÍA - CATEGORÍA B

SARA RODRÍGUEZ VENCE - 2º Bach. J

Enleada

Agarda sen verse e asimila o que quere que pase,
escoita con sinceridade, desaparece no crepúsculo
coma o sol. Achégase á ventá, enleada por dentro e
contempla as sombras que a néboa de outubro deixa
entrever no nocturno océano.

Láminas cortantes, excluíntes traidoras, covardes
continxencias que a afastan do mundo. Ansía repetir
o mecánico ritmo expandido na mente, nas entrañas
algo o impide, a noite.
Algo verdoso, case marrón pero xa escurecido.

A luz desatende agochada as súas pupilas, non máis
inspiradora que as cores, superpostas a cada
pestanexo. O camiño remata no sombreiro do ocase,
escondido, sereno e horizontal.
Sen continuar camiñando, agocha na madeira unha
promesa.

As profundidades da alma contidas, expiran rumores
de brétema, brotan lágrimas limpando conciencias.

Agardando que o ceo borre o que gritara co amencer;
desexando xerminar sen que sexa primavera.

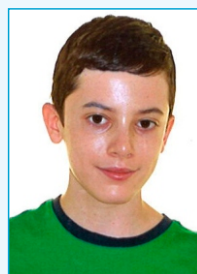
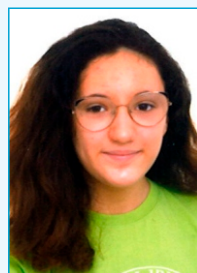
Atravesan libres puntas de carbón, sen mirar qué
deixan nin saber quen son, reencontros de xeo e mel;
de dor e pel.

Danzando entre dúas emocións, oscilando entre o que
é e o que foi, ameazantes e esixentes, liñas
confidentes, versos do triste ocase no punto de
inflexión.

CURSO 2020 - 2021

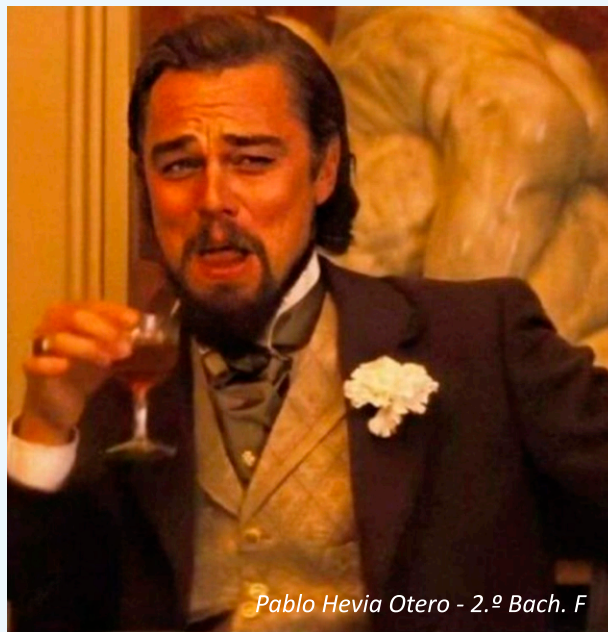
CURSO 2020 - 2021

MEMES

-Cando din que en Galicia non vai chover pero si no resto de España.
-Os galegos:

CURSO 2020 - 2021

3.º ESO G

4.º ESO B

XXVIII CERTAME DE NARRACIÓN CURTA

2.º PREMIO - CATEGORÍA B

QUEN NON EXISTE

Hoxe soñei contigo. Lembro que cortaras o pelo e levabas unha chaqueta branca. Paseabamos preto do bar e charlabamos tranquilamente cun sorriso na boca e as mans tímidas, pero inqedas.

Lembro, tamén, que detiveras o noso andar por un momento. Eu estaba desconcertado. Se me esforzo, albisco a imaxe de como a túa man dereita acariñaba a miña fazula, seguida da esquerda e dun bico que o cambiaría todo para sempre. Lembro que non se che daba moi ben e que os teus beizos quizais se me facían algo pequenos, pero que a paixón que poñías compensábo todo. Non foi perfecto, pero si o mellor bico da miña vida.

Lembro que despois pasamos un momento algo estraño, pódese dicir que ata incómodo —ten en conta que non esperaba nada do ocorrido—, pero tamén que a túa maneira de manexar a situación fíxome sentir ben a gusto.

Hoxe soñei con quen non eras ti, soñei pura ciencia ficción; simplemente unha personaxe coa túa voz, o teu pelo, os teus ollos, o teu corpo e unhas mans sinónimas ás túas que ansiaban percorrer o meu. Soñei que te preocupabas por min, que nos abrazabamos. Recitábasme poemas de amor e falabamos coa mirada:

—Quérote.

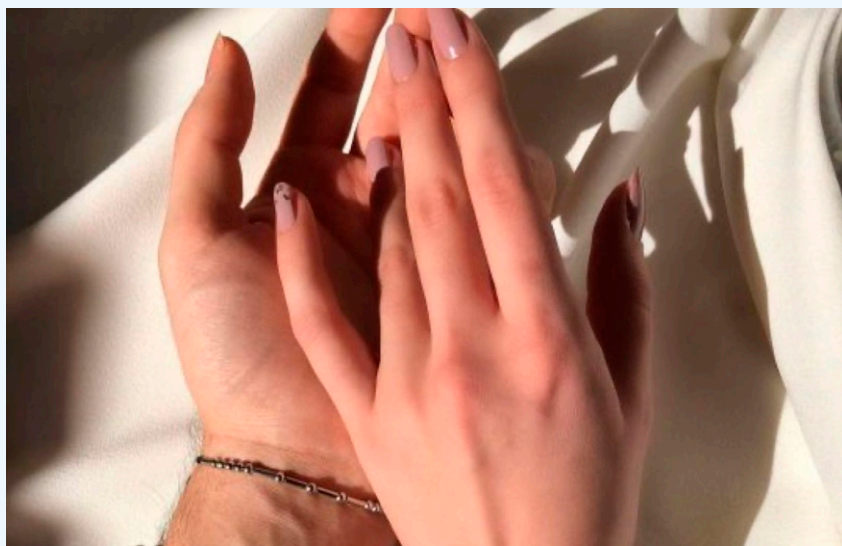
Pouco despois, dentro do propio soño, estaba triste e sentía que che fixera dano. Non lembro ben que, pero sei que algo pasara. A miña parella, os meus pais... Por

aí ían os tiros. O que si lembro á perfección é como che estrañaba. Pouco despois, unha pura casualidade levárame a verte de novo, a que abirás aquela porta para dicirme que todo estaba ben.

Lembro o momento no que te

era agradable o modo no que me agarrabas da cabeza nun intento de non perder equilibrio que acabou por proporcionar máis paixón ao rebuldar das nosas linguas.

Hoxe soñei que estabas ó meu carón.

vin, no feliz que me fixo e todo o que falamos. Case non era máis que un “vémonos mañá” e un bico sen censura que me fixo sentir como nunca.

Estaba decidido a deixar todo atrás polo noso amor, ademais de moi emocionado por poder verte de novo ao día seguinte. Asegúroche que non cabía en min capacidade de agardar un só segundo máis; quería pasar todo o tempo do mundo contigo. A espera sería eterna, e tanto o foi que nunca chegou. Podo evocar a posición na que estabamos: realmente incómoda, desde logo; pero non nos importaba, porque

Teño que deixar claro que nunca antes te vira así, que non eras tan importante, menos nese sentido; pero xa non podo ver as cousas da mesma maneira.

Un par de badaladas despois de alborear, espertei e subín, aínda en pixama, as escaleiras que me levarían á sexta planta. O meu soño non quedaría sen final. Enchín os pulmóns de aire e timbrei na túa porta buscando a calor que me deches onte á noite.

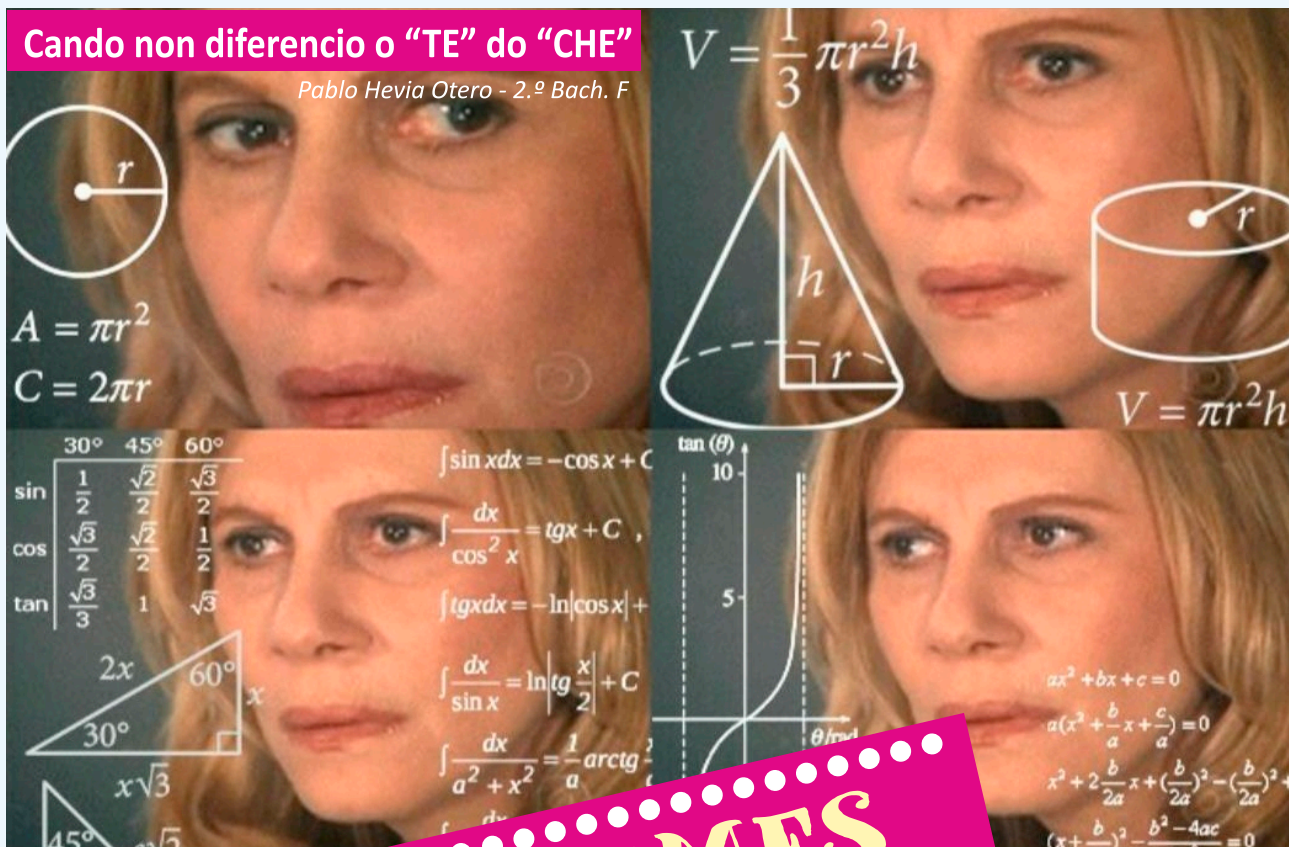
Alfredo José Fernández Marques
4º ESO

CURSO 2020 - 2021

Cando non diferencio o "TE" do "CHE"

Pablo Hevia Otero - 2.º Bach. F

MEMES

- Avoa non teño moita fame que hai de comer?
- Ninguén
- Absolutamente ninguén
- As nosas avoas:

Pablo Hevia Otero
2.º Bach. F

Diario dunha miñoca

MICRORRELATO

QUERIDO DIARIO:

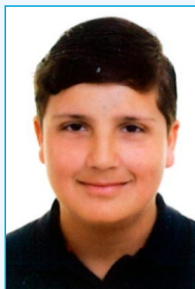
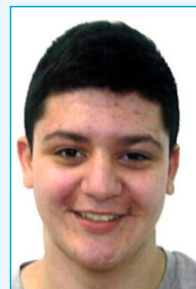
Día 1: Ola, eu son unha pequena miñoca, e quero vivir, como calquera ser vivo, así que coma ben me dixo miña nai, estarei ben alonxado dos humanos, que, tal e coma me describiu miña nai, son auténticos monstros. Comprendino cando ao día seguinte ela morreu aplastada por varios deles. Agora teño sede, así que te deixo para ir beber.

Día 2: Querido diario, Estou moi débil e sedenta, xa que dende onte non atopei auga nin sombra; agora estou esperando a morte xa que estou medio desecada.

Día 3: Querido diario, sigo sen atopar auga...!j... Sombra! Salvada!... Non, non é a salvación... son humanos, só podo rezar para que non me maten.

CHOF! Pisáronme!... ESTOU FERIDA DE MORTE... antes de morrer escoito risas... RISAS DOS MONSTROS...ADEUS....

Fidel López Leal. 1º de ESO B.

CURSO 2020 - 2021

4.º ESO C

A MIÑA HISTORIA ONOMÁSTICA

O meu nome

Pilar ten orixe latino e está moi vinculado ás súas orixes relixiosas. Segundo conta a lenda, a Virxe María aparecéuselle ao apóstolo Santiago. Concretamente, sobre un piar ou columna mentres visitaba Zaragoza, motivo polo cal Pilar é a patroa da cidade.

Es un nome moi difundido en España. Considérase que a nivel etimolóxico, a orixe de Pilar provén da palabra del latín "pila", cuxo significado é "aquela que é soporte para os seus".

A razón pola que os meus pais decidiron chamarme así foi a miña avoa. Ela tamén se chamaba Pilar, e falecera soamente dous anos de nacer eu. Ademais, compartimos o mesmo aniversario e, segundo moitos familiares e coñecidos, varios trazos físicos e de carácter.

García, o meu apelido paterno, é un apelido patronímico, derivado do nome propio de Garcio o García. Na lingua goda, significaba "Príncipe de vista agraciada". Como nome, a súa procedencia suponse éuscaro, pois é alí onde primeiro se rexistrou, aínda que hoxe en día está presente na maioría de España e Latinoamérica.

O meu segundo apelido é Regueira, de orixe toponímica. Pódese definir como un lugar polo que baixa auga, e indica que os meus primeiros antepasados vivían preto dalgún río ou regueiro. É un apelido especialmente común en Galicia, sendo a provincia con maior densidade A Coruña.

Os meus pais

Os seus primeiros apelidos xa foron analizados, posto que son os meus, así que vou falar dos segundos directamente.

Boullosa é o apelido materno do meu pai, e hai moitas opinións diferentes sobre cal é o seu significado. Algúns defenden a súa natureza toponímica, pois existe un lugar na provincia de Pontevedra chamado Vilarmajor da Boullosa, Outros din que é patronímico, unha variación da palabra "boul" en francés, que denota unha clase de árbore. E incluso hai quen defende a súa orixe sendo dunha característica física, pois Boullosa podería vir dunha palabra latina, bulla, con significado de vexiga ou protuberancia. O que si é seguro é a súa procedencia galega e a súa abundancia na provincia de Pontevedra.

Pola outra banda, a miña nai ten Luna como o seu segundo apelido. A súa orixe é obviamente toponímica, pois fai referencia ao satélite terrestre. Ademais, a igual que o meu nome de pila, Luna tamén ten orixe aragonesa, concretamente da casa nobreza do reino de Aragón.

Os meus avós

Vou comezar co meu avó materno, pois non hai moito que dicir, xa que ambos dos seus apelidos son

Regueira, que xa explicara antes. As dúas únicas persoas da súa vila con ese apelido decidiron casar, e levaron anos de investigación corroborar que non eran familia.

A miña avoa por parte de nai, a miña homónima, portaba Domínguez como segundo apelido, de orixe patronímico (filla de Domingo). En canto á súa orixe xeográfica non hai unha opinión heteroxénea entre os expertos, pero hoxe en día é un apelido común en toda España e América Latina.

O meu avó paterno levaba Filgueira, de orixe toponímico, pois se refire a unha zona onde hai abundancia de fentos. É un apelido galego, que abunda nas provincias de Pontevedra e A Coruña.

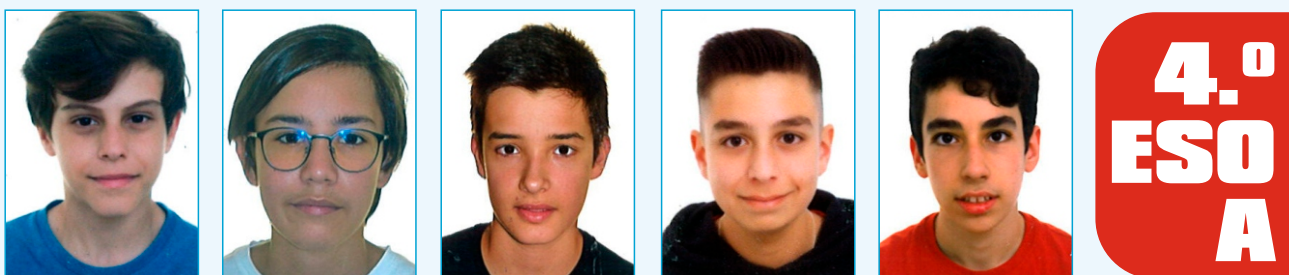
Por último, o segundo apelido da miña avoa paterna, Portela. Ten orixe toponímica, e pode referirse a unha pequena abertura no pechado dunha leira, unha cancela, ou un paso estreito entre montañas. Está bastante estendido ao longo da península, pero é especialmente común na provincia de Pontevedra.

por Pilar García Regueira - 1º Bach. G

CURSO 2020 - 2021

CURSO 2020 - 2021

**-Gando chegas a o 7 nun
exame de galego**

**-Pero tes 5 puntos menos
en ortografía**

Pablo Hevia Otero - 2.º Bach. F

MEMESMEMESMEMES

Pablo Hevia Otero - 2.º Bach. F

Salomé Balseiros Jorge - 1.º Bach. F - N.º 1

ESQUECÍN CANDO USALO

CURSO 2020 - 2021

COÑECIN unha vez unha cidade de papel,
con nenos e nenas de papel,
cans de papel e árbores de cartón.
Os edificios saían voando co vento.
Barquiños de papel saían pescar
nun mar de papel peixes de cartón.

Avións de papel surcaban o ceo
aproveitando os refachos de vento.
Unha cidade felizata que...
unha tarde de outubro
caeu un gran chaparrón.

Nicolás Rozas Martínez - 1º ESO B.

Un poema con significado

Quibo é un neno.
Un neno coma outro calquera
que, tras pasar unha fronteira
a súa vida cambiou enteira.

A Quibo gústalle xogar aos piratas
e a súa familia tamén
mais cando están navegando
ningún sorriso se ve nel.

Un día, ao espertar
viu o slo noutro país
e esta vez foi mirou aos seus feliz
pois agora sentíanse libres.

Sabela Baltar Torres - 1º ESO C

Cidade

SOBRE unha alfombra redonda
con casiñas de papel
e barquiños de papel,
con montañas de cristal
e sen exército militar.

Nicolás G. Conde - 1º ESO C.

Sentimentos

A alegría é quente
coma a luz cando prende.

A esperanza é amarela
ao vo dos paxaros se asemella.

A tristeza é unha pinga
coma cando o ría desemboca.

A afouteza é lava
coma unha enerxía que se desata.

Daniel Bonanad Diz - 1º ESO C

Poesía

CURSO 2020 - 2021

3.º ESO B

CURSO 2020 - 2021

Anxo Tilve Rotea, 2.º Bach A

MEMES

Sp Adobe Spark

CURSO 2020 - 2021

O semáforo

Véxoo na rúa
preto do paso de peóns
é o noso guía
o noso guieiro, guiador.

Véxoo na rúa
alegre ás veces
pero cando os coches veñen
el enfurece.

Véxoo na rúa
aí paradiño
facendo o seu labor
como garda do camiño.

Daniel Bonanad Diz, 1º ESO C

En todas as cidades hai historias que contar:

un río que se chama Gafos
“destapádeme” está a dicir
despois de moitos, moitos anos baixo terra.
Non é nin longo nin curto.
O outro día pasei polo seu lado
e parecía que fora de festa!
Estaba emporcado!
Penso que Gafos debería ir ao médico,
pois ultimamente está moi raro,
el négase, non pide axuda
pero precísaa de verdade.

Sabela Baltar Torres, 1º ESO C

Xitanxáfora

Tiña moito sono
ía durmir
escoitei á miña irmá
cantando Cuakavakchaka,
despisteime e choquei,
deime nos cataplíns
e púxenme a berrar:
araoraoraoraora
ao ritmo do
supercalifraxilístico espialidosoo.

Ela riu: oraoraora
writtenlle, ah!, linguaseme a traba.
O can espertou,
asustou ao gato
e berraron: miauguau, miauguau.
Miña nai espertou pensando que eu afogaba.
A avoa caeu,
a tele rompeu
e así acabou
esa noite esparraguinchada...

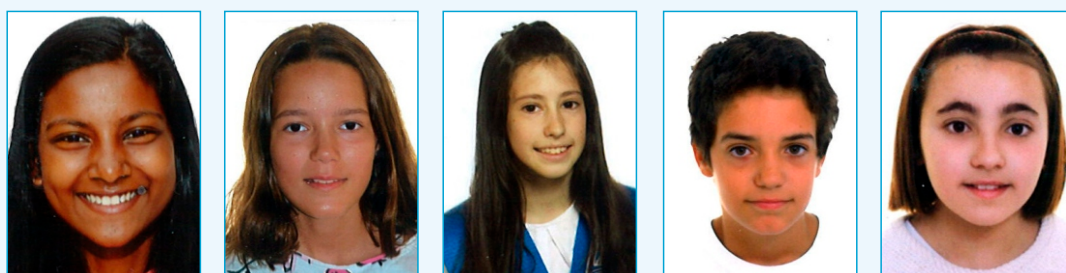
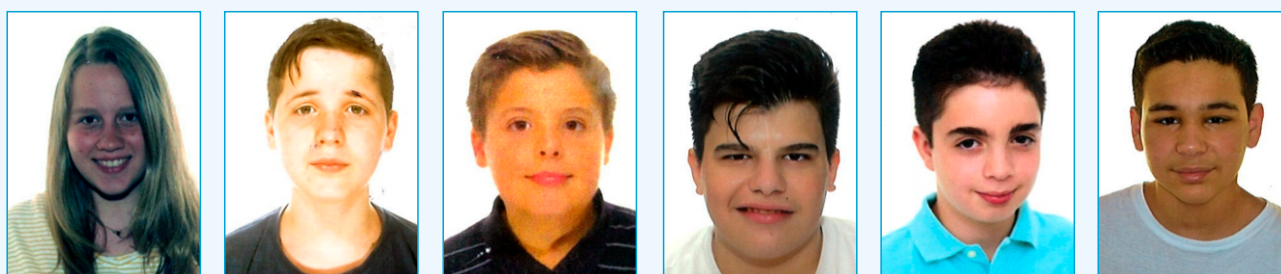
Otto Schaal Lage. 1º ESO F.

Poesía

3.º ESO E

2.º ESO F

CURSO 2020 - 2021

Un Clube para loitar por un mundo mellor

CLUBE CONTRA O CAMBIO CLIMÁTICO DO IES SÁNCHEZ CANTÓN

O meu nome é Manuel Fariña, e son profesor de Física e Química no IES Sánchez Cantón, nestes días propúxoseme a oportunidade de escribir un artigo sobre as andanzas do Clube Contra o Cambio Climático do instituto. Despois de moitos intentos, ocorréuseme que a mellor forma de describir este club é contar a miña experiencia de dous anos traballando nel.

Pois ben, recén chegado ao centro, aló por outubro de 2019, acercáronse a min dúas alumnas de, por aquela 2ª da ESO, e comentáronme con moita inqueda que foran a unha manifestación dos “Venres polo Clima” e que lles gustaría montar un club para loitar contra o cambio climático dende o instituto para o cal necesitaban un profesor.

Ante esta situación, só cabían dúas opcións, ¡vaia marrón! ou quen son eu para non apoiar unha iniciativa do alumnado? Sen pensalo demasiado, díxenlles que si, busquei axuda noutros compañeiros, e convocamos unha reunión nun recreo.

Nesa reunión, quedei abraiado, asistiron máis de cen alumnos, fundouse o club e creáronse catro grupos de traballo: augas, residuos, concienciación ambiental e eficiencia enerxética.

Empezamos a traballar e preparamos a nosa primeira actividade para o 22 de marzo de 2020, pero como xa sabedes a pandemia botouna por terra. Quedamos moi enfatiados, pero

aínda en confinamento seguimos traballado e participamos nun programa de Ondacero, que cousas destes tempos, foi emitido seis meses despois.

Así chegou, este raro curso 2020-2021, e pese a tódalas restricións, a inqueda do alumnado seguía aí. Decidimos volver a traballar, con moita máis forza e apoiados no Club de Ciencia.

Relanzamos o labor de concienciación a través do Instagram @cambioclimacico.sc, no que varias das alumnas do club teñen un podcast xenial e na

canle de YouTube do centro. Implementamos a recollida selectiva de papel e envases en todo o centro con catro equipos de voluntariado ambiental, recuperando para o seu reciclado dende xaneiro máis de 90 Kg de envases e 40 Kg de papel e cartón, o que supón en volume máis de 1500 L de residuos. E por fin puidemos facer a actividade prevista para o Día Mundial da Auga, que se presentou en formato vídeo co lema “Cada pinga conta. Cada unha delas é indispensable. Mergúllate no seu aproveitamento”.

Só me queda, para rematar **agradecer a todos aqueles** que, dunha ou outra forma, participaron no club, en especial ao alumnado. A iniciativa é deles, o club é deles e o futuro seguirá sendo grazas a eles e fágoo cun último rogo: continuade na loita porque é moi necesaria. **Grazas por permitirme formar parte deste club.**

Parte dos integrantes do Clube na gravación para o Día Mundial da Auga

CURSO 2020 - 2021

2.º ESO E

**3.º
ESO
C**

CURSO 2020 - 2021

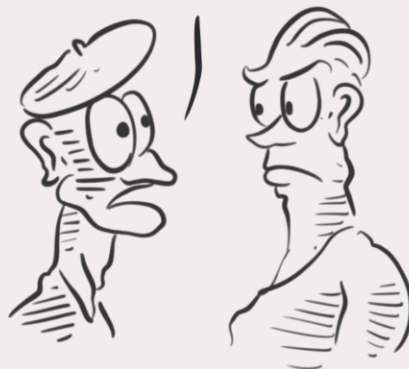

MEMES

YO SOY PARTIDARIO DE
UN BILINGÜISMO
HARMÓNICO

E QUE QUERE DICIR
ISO?

QUERE DICIR QUE REXEITA A
NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA

NO!!

SEMPRE EN GALIZA,
SEMPRE EN GALEGO!!

DÉIXAO ANXO, TALO
ASUSTANDO!

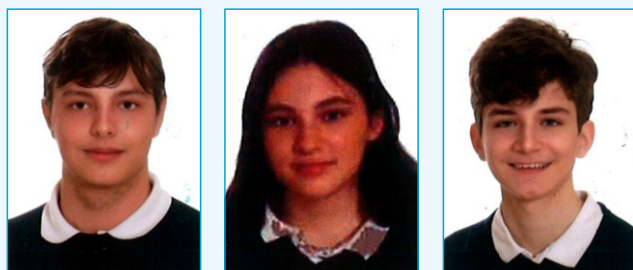

Amanda Rey Jácome - 2.º Bach. B

CURSO 2020 - 2021

1.º BACH. E

1.º BACH. F

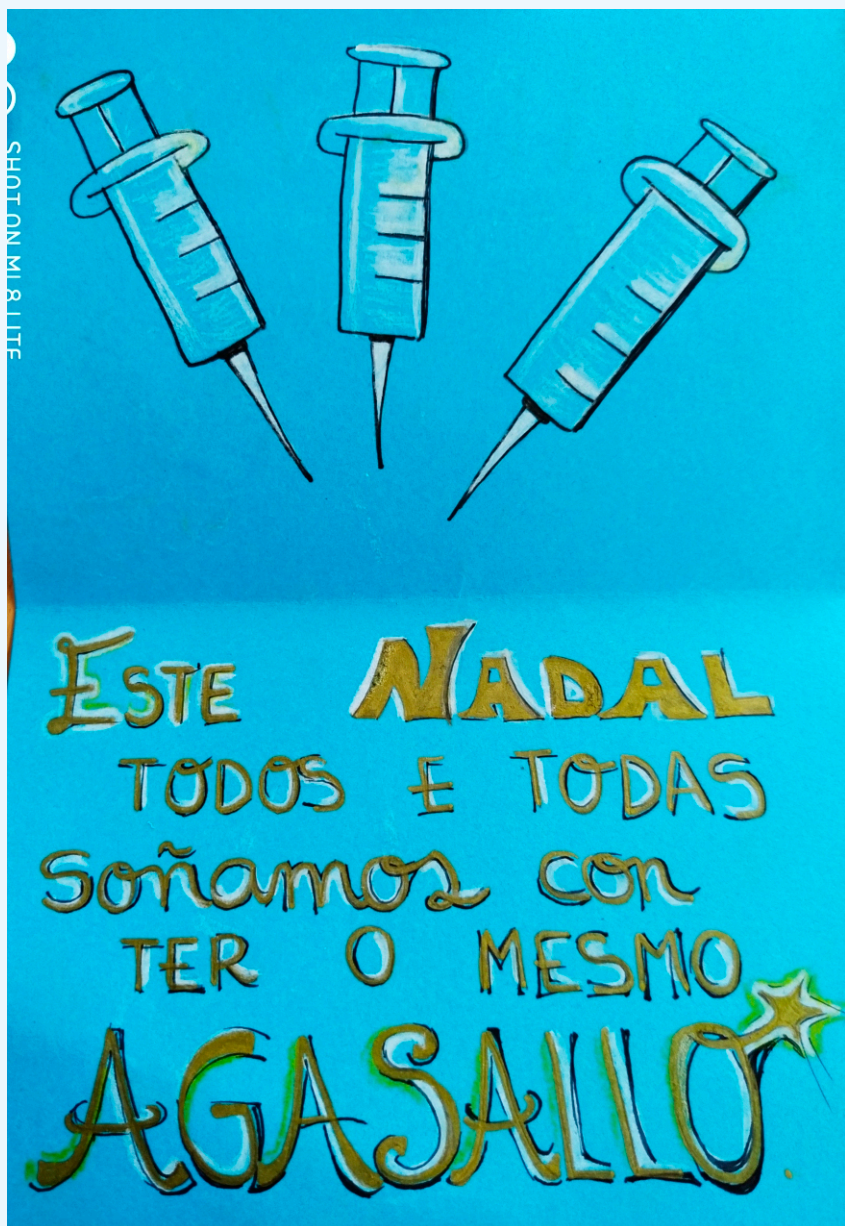

CURSO 2020 - 2021

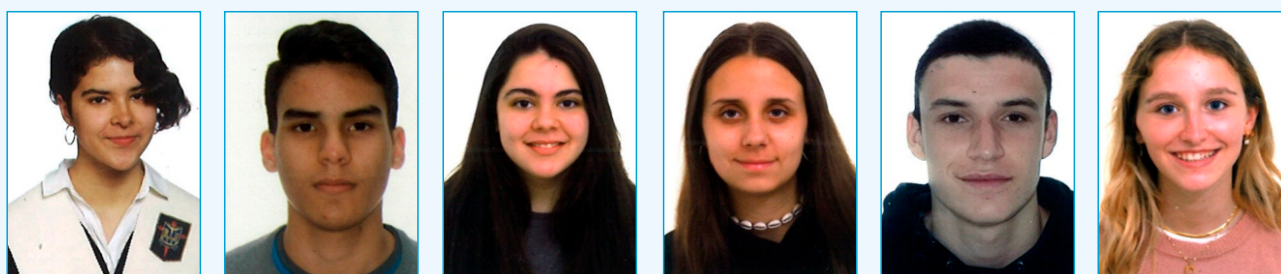
Autora: Candela Martínez Delmas
Gañadora: XVII Certame de Tarxetas do Nadal
Organiza: Departamento de Debuxo e ANPA,
IES Sánchez Cantón de Pontevedra

XVII Certame de Tarxetas do Nadal

2.º BACH. C

2.º BACH. E

CURSO 2020 - 2021

O Salón do Libro infantil e xuvenil de Pontevedra facilitounos que o Club de Igualdade de bacharelato, coordinado pola profesora, María Buceta mantivera un encontro lector co poeta **Carlos Negro** sobre o seu libro “Masculino singular”.

CURSO 2020 - 2021

2.º BACH. F

**2.º
BACH.
G**

2.º BACH. H

CURSO 2020 - 2021

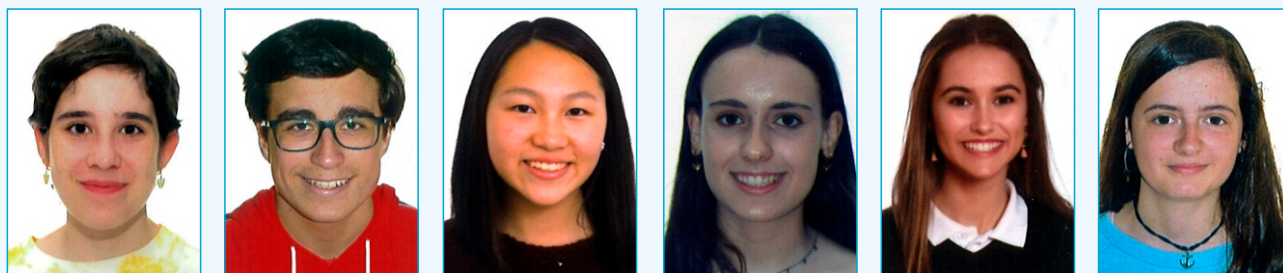
CLUB DE IGUALDADE

ENCONTRO con DIANA LOPEZ VARELA

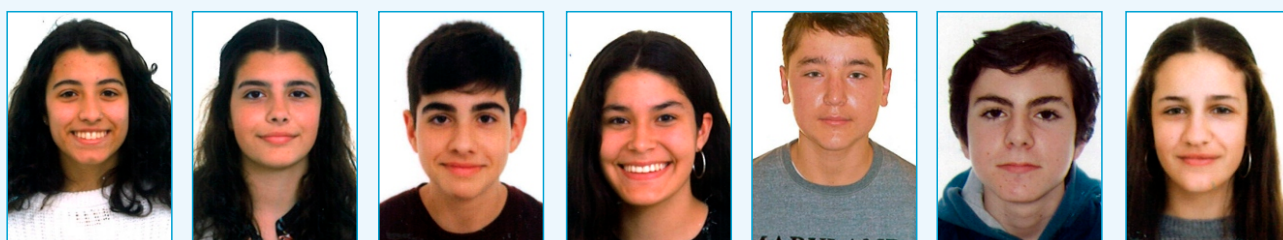

O Club de Igualdade coordinado pola profesora María Buceta organizou un encontro coa xornalista, Diana López Varela, escritora do libro "No es país para coños" que leron os integrantes do club. Este encontro realizouse o 25 de marzo nos xardíns da Alameda.

**2.º
BACH.
B**

1.º BACH. B

CURSO 2020 - 2021

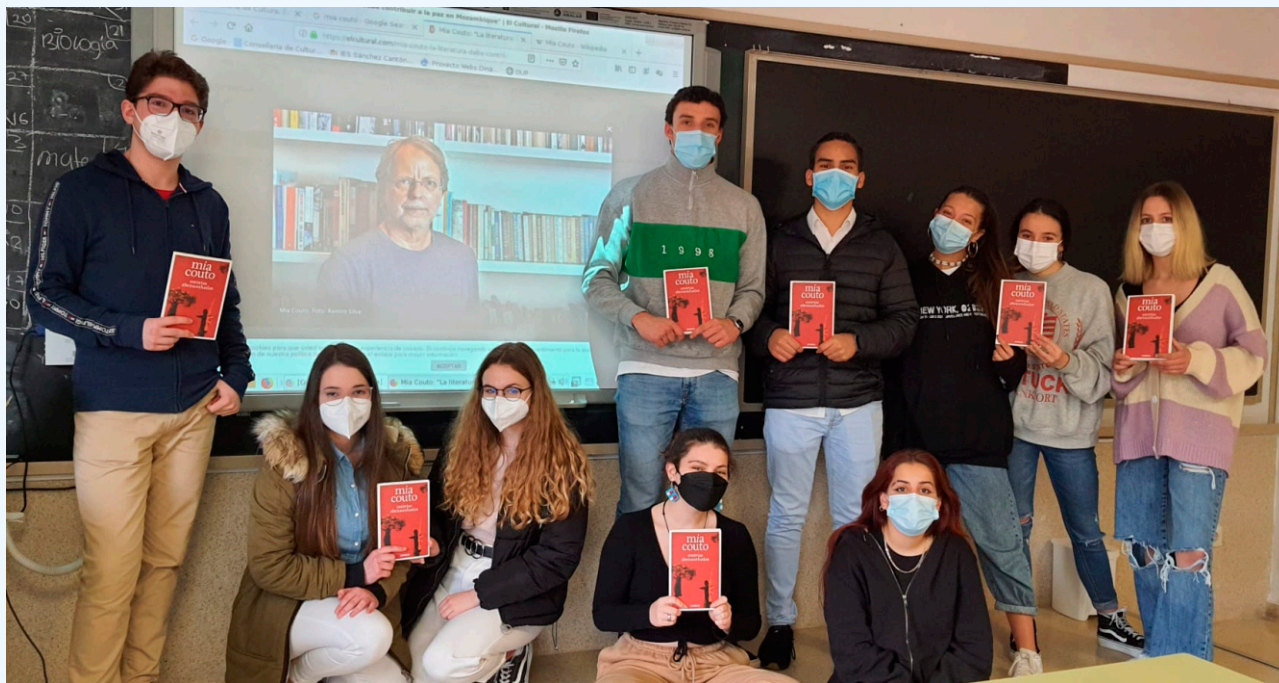

XINCANA DESCUBRINDO PONTEVEDRA

Con este cartel de Sofía Blanco Álvarez e María Araujo Domínguez, de 3º de ESO D prepárase un fin de curso diferente no noso centro, segundo asegura o profesor Anxo Gómez. Trátase dunha xincana que mestura trivial e orientación na que participarán os catro cursos da ESO, organizada desde o Ciclo de Ensinanza e Animación de Actividades Sociodeportivas (TSEAAS) do centro.

CLUB LECTURA de PORTUGUÉS

O alumnado de 2º de bacharelato de Iniciación ó portugués tivo neste curso o seu particular club de lectura. Deste xeito demos conta durante todo o curso de tres libros: *A menina do mar* de Sophia de Mello Breyner Andersen, *Os da minha rua* de Ondjaki e *Estórias abensonhadas* de Mia Couto.

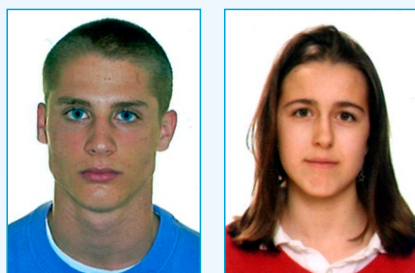
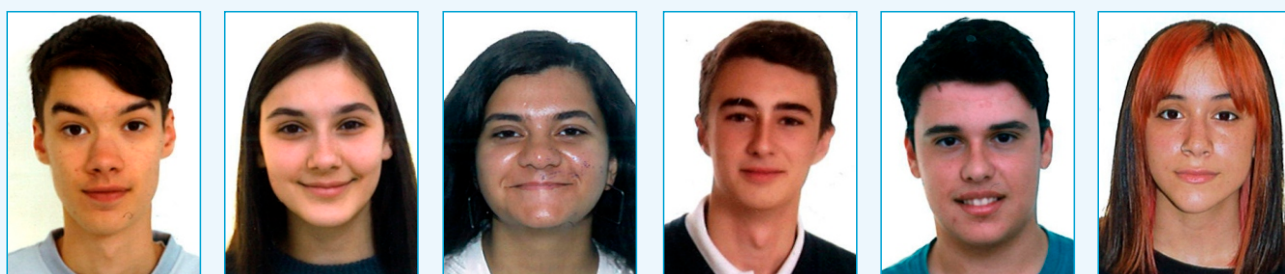
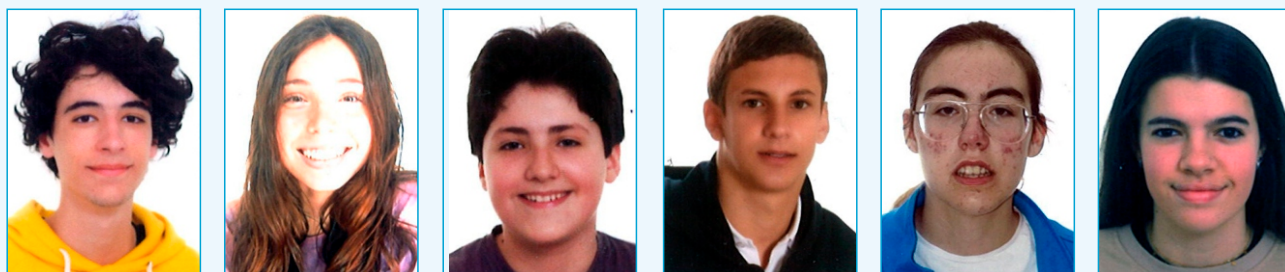
1.º BACH. B

CURSO 2020 - 2021

1.º BACH. I

1.º BACH. J

CURSO 2020 - 2021

MARIÑA MACEIRAS

Anosa alumna de 4º de ESO, Mariña Maceiras, recibiu catro premios polo seu labor como escritora durante este curso 2020-2021.

Tamén temos que destacar o estupendo faladoiro literario, que se desenvolveu na edición do Salón do Libro deste ano, no que Mariña departiu coa escritora Leticia Costas sobre o oficio de escribir.

Os nosos mil parabéns por asegurarnos outras mil primaveras do noso idioma.

1. Primeiro premio de Poesía no XIV Certame Literario Terras de Chamoso - Asociación Arumes do Corgo e Concello do Corgo (Lugo).

2. Terceiro premio de Narración nos Premios Literarios Minerva - Colexio Peleteiro, Santiago de Compostela.

3. Segundo premio de Narrativa no XVIII Certame Literario Concello de Ames - Concello de Ames (A Coruña).

4. Terceiro premio no Certame de microrrelatos Día do Libro 2021 - Concello de Vilalba e CulturaliaGZ, Vilalba

CURSO 2020 - 2021

2.º BACH. I

2.º BACH. J

CURSO 2020 - 2021

MARIÑA MACEIRAS

Primeiro premio de Poesía no XIV Certame Literario Terras de Chamoso
Asociación Arumes do Corgo e Concello do Corgo (Lugo).

TRÍADE POÉTICA

1

*Trae o río a vida
a unha fraga esquecida,
onde o rei é o vento
e a montaña a raíña.*

*De lobos é a garda real,
doncelas as bolboretas,
os músicos os paxaros
e bufonas as morcegas.*

*Un reino ben agochado
aos ollos do malvado,
o perpetuo inimigo:
o terrible ser humano.*

*Trae o río a vida
a unha fraga esquecida,
a un reino pacífico,
a unha terra protexida.*

2

*Nunha noite moi escura,
entre as árbores vellas,
debúxanse dous ollos
brillantes coma candeas.*

*E o vento, que está cego,
choca contra as plumas brancas
que recubren o seu corpo
coma delicadas mantas.*

*Mentres un peteiro firme
e unhas ás bondadosas,
protexen con coidado
a cousa máis fermosa.*

*E sobre o manto nocturno
distínguese a curuxa
gardiá da noite na fraga
e compañeira da bruxa.*

3

*Caeu unha pequena folla
polo soprido do vento
pero segundo dixo ela
non era o seu tempo.*

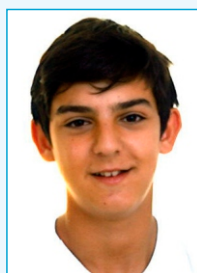
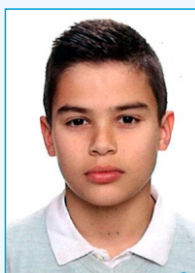
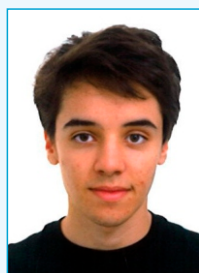
*Sentíase tristeira:
non vira as estacións,
nin sentiu nela a chuvia,
nin escoitou unha canción.*

*E a testuda folliña
estaba decidida
a tornar á súa pola
e a seguir coa vida.*

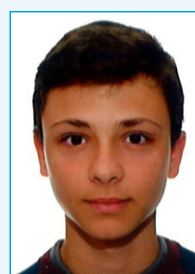
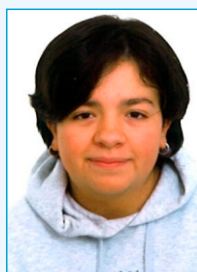

CURSO 2020 - 2021

1.º BACH. G

1.º BACH. H

MARIÑA MACEIRAS

Terceiro premio de Narración nos Premios Literarios Minerva
Colexio Peleteiro, Santiago de Compostela.

VERDE ESPERANZA

Con decisión, abriu o segundo caixón (comezando a contar por abaixo) do pulcro escritorio que presidía a estancia. Sacou a pluma máis cara, para impresionar, o papel de maior grosor, para denotar oficialidade, e a tinta verde esmeralda, para dar elegancia. Inclinando un pouco cara a diante a cabeza, para alzar a ollada sobre as gafas, observou a mirada impaciente e os acenos inquedados de quen desexa, con ansias, ter entre as súas mans a carta que estaba a punto de redactar.

Baixo o atento ollar da persoa que se atopaba ao outro lado da mesa, mollou a pluma na tinta e dispúxose a realizar o primeiro trazo sobre o papel que escollera. O instrumento deslizábase con seguridade e delicadeza, guiado por unha man que xa tiña escrito demasiadas cartas: algunhas formais, outras románticas, con boas novas ou con malas. Para a súa desgraza, estas últimas eran as máis abundantes. Pero estaba claro que nunca escribira ningunha coma esta, o que facía que a súa pulcra caligrafía, sen perder forza ou decisión, requirise dun par de segundos entre parágrafo e parágrafo, facilitando que as ideas se reorganizasen antes de facer danzar de novo a tinta.

Cando rematou, asinou a misiva, cuñouna e agardou a que secara, mentres gardaba todo o que utilizara, agás a tinta e a pluma. Tras pechar o caixón, fixo xirar o papel sobre a mesa facendo que o escrito fose lexible dende o outro lado do escritorio. Axiña, a carta desapareceu de debaixo das súas xemas para que uns grandes ollos, cheos de ilusión, comezasen devorar a información que contiña. O pequeno dedo da lectora ía esborrallando a florida caligrafía do seu avó, aínda un pouco húmida, pero iso non impedía que un gran sorriso fose tomando forma e aumentando de tamaño segundo a rapariga ía lendo, aos trombos, o texto.

Enric sentiu como o seu corazón ardía de amor por aquela meniña. Enchíao de orgullo que unhas simples palabras escritas por el nun papel e un pouco de teatro, tiveran aquel efecto na persoa á que consideraba máis unha filla ca unha neta. Aos poucos, a ledicia da lectora íase reflexando debaixo do seu mesto bigote coma se fose un espello, xa que canto máis sorría ela, máis engurras aparecían aos costados dos ollos del.

Clara era unha rapaza miúda (non esquelética como as da rúa), comía ben pero era cuspidiña a súa nai, coa pel branca coma xeso e complexión

delgada. Entre a súa pel e o seu louro cabelo, facían honra ao seu nome, tamén facían que o verde esmeralda daqueles enormes ollos seus destacase tanto. A súa curiosa cor de iris, igual á do seu pai e o seu avó, era a razón pola que na casa, sempre que fose posible, substituíase a cor negra por verde esmeralda: o uniforme da cociñeira, os azulexos do chan, as xerras pintadas, e outras moitas cousas, como o escudo da familia e, o que quedara como marca da familia, a tinta. Calquera que recibira unha carta escrita naquela cor, sabía ao instante quen lle escribía.

Petaron na porta, interrompendo os pensamentos de Enric, pero sen sacar da súa lectura a Clara, á que lle faltaban so unhas liñas para rematar.

—Señor, a comitiva quere que asine isto para confirmar canto antes aos cabeza de grupo.

—Dime Antoni, revisouno Josep?

—Si, señor.

Ante a confianza de que a súa man dereita aprobara os papeis e o inminente final da reacción da súa neta, asinou o documento co primeiro que atopou sen lelo sequera.

—Pecha a porta ao saír, fai o favor. Xusto cando soou o clic que lle indicaba que volvían a ter a súa intimidade familiar, Clara berrou de emoción.

—Avi! Son conselleira túa, conselleira! Vou axudar a rematar coas inxustizas! Imos facer que a xente volva ser feliz, e imos facer que as cousas estean ben outra vez para volver á casa do paseo de Gràcia.

Tirouse nos brazos do home sentado na cadeira, que fai xogo co escritorio, e púxose a pensar en todas as formas nas que podía axudar para mellorar as cousas e para que os seus pais a felicitasen cando os volvea ver.

CURSO 2020 - 2021

O seu pai morrera na guerra de Cuba. A súa nai finara ao pouco tempo, de pulmonía, xa que se negara a recibir o tratamento que outras persoas non se podían permitir, facendo visible para a burguesía catalá o grave problema, pero custándolle, a ela a vida, e a Clara quedar orfa de pai e nai.

Para ela, ser 'conselleira' significaba poder axudar a organizar a revolución que faría libre ao pobo de Barcelona, continuar coa loita que comezaran os seus pais coa axuda de toda a familia.

Sabía que, aínda que a súa familia tamén pertencía á burguesía, non era coma as outras. Os Fumadó sempre axudaran a todo o mundo, tentaban contratar na fábrica á xente que máis o precisaba e de darlles as mellores condicións laborais. Na Montsenet sempre se procurou o mellor para a empresa, para os traballadores e para os clientes. Pero non era así en todas as fábricas, a meirande parte das familias obreiras sufrían moito. Por iso, agora estaban organizando as manifestación pacíficas e os manifestos.

A xente que padecía os abusos, a miúdo era analfabeta, polo que foi o seu avó Enric quen escribiu os discursos, e el e os seus camaradas axudaban aos portavoces a memorizalos e, nos tempos libres, con máis calma, ensinábanlles a ler e escribir para que puideran avanzar pola súa conta. Amosarlle á xente que, falando e expoñendo os problemas, conseguirían melloras, era a función do que Clara bautizara como Movemento Voces de Esperanza e no que, os seus participantes, autoproclamábanse soldados verde esmeralda, en honor á familia que o fixo posible.

Avó e neta remataron o abrazo ao escoitar, tras a porta de carballo, un enorme balbordo que facía saber que, ao outro lado, estábanse levando a cabo unha pelexa.

O primeiro impulso de Clara foi saír cara á porta para descubrir que estaba acontecendo, pero o corpo de Enric impediullo por seguridade.

Adiantouse el e achegouse ao acceso ao exterior e con autoridade abriuna.

A escena que se creou ante os seus ollos era impáctante:

Os tres homes que estaban preparando o funcionamento do vello canón que sacaran da Hispano Suiza para os disparos de fogueo durante os discursos, xacían inconscientes no chan, cada un vixiado por un descoñecido vestido de maneira discreta. Mentres, Josep quedara tombado boca baixo sobre o charco de sangue que emanaba do corte que tiña na gorxa. A cor carmesí destacaba sobre o chan branco e verde do recibidor da casa, aínda que chamaba moito máis a atención o feito de que tamén se atopase no coitelo que suxeitaba Antoni.

—Non me mires así Enric, tentou quitarme a lista coa túa sinatura, e preciso para acabar con todos eses ingratos e despois culparte a ti —deixou caer o coitelo ao chan e fíxolle un aceno ao descoñecido máis próximo para que suxeitara a carta que tiña na outra man—. Tampouco poñas cara de confusión. A miña familia era rica, era xente culta e intelixente que traballara duro, pero coa guerra entrou en bancarrota e ninguén loitou por nós. Estes analfabetos non se merecen mellorar! Son escórea, non penso permitir que abandonen o seu lugar! Con outro aceno ordenoulle aos seus homes que cargaran de verdade o canón.

—Intenta determe e o teu despacho queda reducido a escombros —con esa advertencia, un dos seus homes prendeu un chisqueiro e achegouse á mecha.

Enric non se podía crer o que acontecía, pero nese intre todos os seus esforzos estaban concentrados en manterse de pé e en manter a Clara as súas costas, o que coa dor no peito pola impresión, non era doado.

—O vello non vai dicir nada! Marchemos antes de que veña alguén, Antoni.

—Cala! Quero ver como suplica. Ti, colle a Clara e pona detrás do canón, a ver se Enric reacciona a iso...

O pobre home notou como a súa neta se aferraba con máis forza á súa chaqueta e comezaba a chorar, pero o pánico inmovilizáralo e a dor non lle permitía pensar.

Clara notou como unha man moi grande a collía polo pulso e tiraba dela, só podía berrar e pechar os ollos. Chorou aínda con máis forza cando pasou por diante de Josep, e aínda máis cando o home do chisqueiro a colleu do cabelo para que quedara pegada ao canón e ao pequeno lume.

Ao ver á persoa que máis quería no mundo desa forma, Enric non puido máis e caeu de xeonllos mentres os seus ollos íanse anegando de bágoas, o que provocou que a súa neta tirase con todas as súas forzas cara diante facendo que o chisqueiro prendese a mecha sen que ninguén se decatase.

Entre os escombros destacan todas as cousas e, á vez, ningunha.

A cor negra enche o centro da explosión. O canón non estaba ben arranxado e estoupou, converténdose a si mesmo en metralla e facendo que todo, ao seu paso, quedara nun silencio enxordecedor que berraba pedindo axuda tras o acontecido.

Se te achegas, entre os resto e sobre o chan podes apreciar a cor do sangue, sobre todo dos que estaban máis afastados do chisqueiro, que brilla con ton metálico e aire de orgullo pola súa creación.

Hai moreas de papeis voando pola zona. Algúns aínda seguen queimándose mentres o vento os pasea creando, xogos de luces. Sen embargo, hai dous que destacan, unha lista cun pequeno encabezado e unha carta, ambas escritas coa mesma tinta.

Aos poucos, foi chegando a xente, e, entre saloucos e berros de indignación, foise xestando un novo movemento, esta vez patrocinado pola ira que creaban as inxustizas como aquela.

E así, unhas cartas escritas en tinta verde esmeralda comezaron a Semana Tráxica.

CURSO 2020 - 2021

MARIÑA MACEIRAS

Segundo premio de Narrativa no XVIII Certame Literario Concello de Ames
Concello de Ames (A Coruña).

A SOMBRA DO MAL

Sacadíndose unha pequena arañeira, a pintura de David levantouse, abeirou a lira, estirouse un pouco, poñendo coidado en non descascarse, e, coa súa xovialidade característica, saltou ao outro lado da cúpula, despertando as súas compañeiras e compañeiros, e dicíndolle a Moisés que soltase as Táboas da Lei.

Unha tras outra, todas as figuras do teito foron baixando ao chan na tenue escuridade da igrexa, neses momentos baldeira.

O rei de Xudá, a pesar da súa aparente felicidade, estaba un tanto preocupado, xa que, dende había unhas cantas noites, unha pintura coma eles paseábase polas cúpulas da igrexa, absorbendo as

cores dos seus lexítimos habitantes.

A sombra negra, como a alcumaran pola súa aparencia, non só se levaba a ledicia das cores pouco a pouco, senón que tamén deixaba ao seu paso as lembranzas de todas as persoas que os criticaran cruelmente. Isto tiña sumidos na tristura a moitos personaxes, sobre todo aos peculiares animais que había alí pintados, e aos de fóra, pétreos, que facían garda, e dos que non toda a xente sabía ver a súa beleza.

Por esta alarmante situación, David convocara aquela xuntanza, para intentar pescudar quen era aquela sombra e que podían facer ante a situación provocada por ela.

Todos os persoeiros que foran

plasmados alí (reunidos en asemblea), con sumo coidado e delicadeza, agora víanse desvalidos, apagados e debilitados. As súas cores xa non eran vivas, as súas expresións desdebuxáranse e moitos perderan a fe sobre a súa propia fermosura. As pinturas da igrexa, (noutro mosteiro e fortaleza onde raíñas e reis de Galicia e Castela, e outras xentes nobres, tiñan encontros e desencontros políticos), estaban sendo atacadas onde máis lle doe a unha obra de arte: na súa autoestima.

Primeiro fixeron un pequeno repaso dos danos sufridos e intentaron darlles ánimos a aquelas que xa non se sentían con

CURSO 2020 - 2021

ganas de seguir sendo exhibidas.

Despois analizaron a situación, decatándose de que todo comezara durante a semana na que aquel extravagante señor discutira co seu amado restaurador.

Aparecera con aires de grandeza e lle entregara ao artista (así chamaban a Amadeo, o home que se encargaba de coidalos) unha tarxeta de presentación; acto seguido, dixo algo que alterou moito ao restaurador e que provocou que comezasen a discutir seriamente, ata o punto no que Dora (a esposa de Amadeo, que, con moito mimo, axudábo a protexer e a limpar as obras de arte da igrexa) acudiu rapidamente a ver que era o que acontecía.

En canto o seu marido, aínda coa cara vermella pola ira, lle contou o sucedido, ela adoptou ao instante unha actitude de enfado moi similar á del, e entre os dous botaron fóra rapidamente o home e regresaron preocupados ao seu despacho.

Do que só foron testemuñas as pinturas, foi de que, aquel mesmo serán, o señor regresara e deixara escondido, no canto entre unha columna e a parede, un maletín prateado. Antes de marchar, pulsou un botón nel, facendo que se acendese unha pequena luz verde e que saíse unha especie de gas, practicamente invisible, que se mesturou enseguida co aire e inundou a estancia. Aquela noite apareceu por primeira vez a sombra negra.

David estaba convencido de que o home extravagante quería algo que Dora e Amadeo non estaban dispostos a darlle baixo ningún concepto, e de que a sombra proviña do seu maletín e formaba parte do seu plan. O que non tiña claro era que podían facer para que a sombra negra non se seguise empeorando a imaxe da igrexa.

Déronse de conta doutras dúas

cousas: a primeira era que, cada día, a sombra negra era máis grande e, canto máis dano lles facía, máis crecía; a segunda era que os días nos que non viña ninguén a velos, ela non aparecía.

Chegaron á conclusión de que esa era a misión da sombra: desmelloralos ata que a xente non quixese ver as pinturas do fermoso edificio. Era algo arrepiante!

Sen previo aviso, unha voz falou dende as tebras. Todos xiraron e atopáronse cunha estatuíña que trouxera Amadeo dunha capela próxima para restaurala.

Sorprende os alí presentes ao contarlles que ela xa vira antes a sombra negra. Pola súa culpa, o seu fermoso, pero pequeno, fogar deixara de recibir visitas e agora ía servendo ao señor extravagante.

Animada por David, a figuriña contou con detalle como aquela maligna sombra acabara coa capela, pero, para alegría dos habitantes da igrexa, ela sabía como desfacerse do inimigo. Descubrírao nun dos antigos libros que estaban amontoados ao carón do seu retablo, mais cando quixo actuar, xa era demasiado tarde.

Agora, por sorte, na súa igrexa aínda había tempo para a acción!

Só había que enclaustrar a sombra negra nunha das pedras do chan. A dificultade estaba en que había que debuxar sobre a pedra unha espiral dobre, e, se a sombra a vía, non se colocaría sobre ela e non poderían encerrala.

Coa nova información, as pinturas trazaron o seu plan para a noite seguinte e, antes de que amencese, volveron aos seus postos. Non ían permitir que a sombra negra as deixase sen fogar!

Tras un día de moitas visitas, chegou a noite e prepararon todo para cando viñese a sombra.

Debuxaron a dobre espiral no chan e cubrírona cunha fina tea dunha cor moi discreta.

Ao daren as doce en punto, a sombra negra fixo acto de presenza, pero esta vez estaban preparados e non fuxiron, senón que se lle arrepxeron.

Cando se achegou a David, este empurrouna facendo que caese sobre a tea. Ela intentou fuxir, pero, sen que se decatase, tífana rodeada. Un pastor tirou do borde da provisional alfombra, deixando a sombra sobre o debuxo.

Contentos, observaron como a maligna sombra comezaba a dar voltas sobre si mesma e coábase entre os poros da pedra.

En canto a sombra negra desapareceu, as cores volveron brillar, as expresións comezaron a rebordar ledicia, recuperaron o seu grande concepto de si mesmos, e ata a estatuíña mellorou notablemente.

Á mañá seguinte, Dora e Amadeo descubriron con xúbilo o ben que volvía estar a igrexa.

Santa María de Castrelo de Miño levaba demasiados anos encumada naquel monte do Castrum Minei, aguantando todo tipo de zarracinas, como para deixarse vencer sen loitar!

CURSO 2020 - 2021

MARIÑA MACEIRAS

Terceiro premio no Certame de microrrelatos Día do Libro 2021
Concello de Vilalba e CulturaliaGZ, Vilalba (Lugo).

XURISTA

As rúas son longas.

Eu teño as pernas curtas e preciso movelas con rapidez para poder ter a sensación de avanzar.

Levo camiñando dúas horas e o maletín pesa ben. Perdín a tarxeta do bus e non hai estación de tren onde quero chegar. Non

teño permiso de conducir. Saquei a carreira de dereito en dous anos e medio, pero non son quen de aprobar o exame para levar un coche...

E non teño amizades ou familia que me leven.

Si teño, pero están presos. Uns dentro dos meus libros, outros no...

Xa cheguei. Teño diante o cárcere.

<https://ageps.webs.uvigo.es/vida/fotos/mms/letras.htm>

2021: xubilacións durante o curso

Anxo González Guerra

ELADIO OTERO LÓPEZ

O 31 de marzo deste 2021, segundo ano de pandemia, deixou o instituto o profesor de Educación Física, Eladio Otero López porque tiña ben gañada unha merecida xubilación. Chegara ao Sánchez Cantón no 2000, no 2006 nomeárono Vicedirector e despois foi director nove anos ata o 2019.

Nunha entrevista á Voz de Galicia, cando se xubilou, declarou: “a actividade física é importante na vida, tanto como comer ou durmir”. Pois a partir de agora, como o traballo lle deixará moitas horas libres vai ter todo o tempo do mundo para a raqueta de tenis, a bicicleta, a súa cadela, os paseos en moto e, máis que nada, para a súa familia, que sufriu durante anos a súa dedicación completa á comunidade escolar do Sánchez Cantón. Para unha persoa tan activa coma el seguro que “a cabeza non para” e menos o corpo. Grazas por todo, señor director.

Así que Eladio non marcha de todo, queda para moitos e moitas a súa amizade, o seu traballo e

entrega, o seu exemplo. Este Cartafol quere renderlle homenaxe a tan querido profesor. Feliz xubilación, don Eladio!

CARMEN PERNAS LORENZO

E a finais de xuño do mesmo 2021, segundo ano da COVID-19, deixa a actividade docente a profesora de Plástica, Carmen Pernas Lorenzo. Carmen, a nosa profesora sempre en movemento, sempre participando en todo canto se lle pedía, poñendo a maxia das súas cores a disposición de todos e todas. Foi un luxo para nós contar cunha excelente pintora (<http://artecarper.blogspot.com/>) que espertou o gusto pola arte en tanto alumnado durante estes anos. Carmen Pernas, sentímolo, non pode marchar porque quedan as pegadas da súa arte polo instituto adiante.

Cada vez que entramos na Biblioteca, por exemplo, temos que facelo con cara de ledicia, porque esa fermosa porta xa nos acolle co seu colorido.

Temos a seguridade de que Carmen Pernas ha de ter no seu maxín varios proxectos artísticos agardando por tempo para levalos ao pincel e que desde agora seguro que van saír adiante.

“Ti es das que deixas ese pouso, que non te vas ir nunca, ese pouso no alumnado que nunca vai esquecer que fuches ti quen lles fixeches sentir que eran artistas”, palabras para Carmen da escritora Fina Casalderrey que no Cartafol facemos tamén nosas.

Carmen Pernas, o Cartafol sempre estará aberto para ti. Feliz xubilación!

CURSO 2020 - 2021

Crónica de dous proxectos xuntos mais non revoltos: 21 Días co galego e+! e Entre Donas ás beiras do Lérez

Como ben sabedes, este ano tiñamos moito medo polo xeito en como se ía desenvolver o curso co coronavirus axexando. Enchémonos de valor e decidimos que iso non ía frear as nosas expectativas para realizar proxectos transversais que implicasen o maior número de compañeiros posibles.

Foi así como xurdiron dous proxectos que naceron xuntos aínda que non revoltos: *21Días co galego e+! e Entre Donas ás beiras do Lérez*. O primeiro desenvólvese en colaboración coa Consellería de Cultura e Turismo, a través da Secretaría Xeral de Política Lingüística SXPL; e o segundo, das Consellerías de Educación e Ordenación Universitaria e Igualdade, mediante o Plan Proxecta.

Esta andaina xa comezou en setembro cando nos seleccionaron para participar no programa de inmersión lingüística *21Dcge+!*, xunto con outros nove centros de toda Galiza. Unha vez que aceptamos, soubemos que tiñamos que escoller un tema para o centro. A profesora Anxos Rial xa tiña un proxecto para os Clubs de Lectura artellado baixo a temática da muller, e pensamos que era boa idea traballar o mesmo nas tres semanas que duraba a inmersión. Aínda así, non nos parecía suficiente e interesábanos que o noso traballo abranguese máis que 21 días, por iso decidimos participar no Plan Proxecta, en concreto, no programa Donas de si. Deste xeito centrábamnos os nosos esforzos en dous ámbitos

esenciais: o da lingua e o da igualdade, ambos, desafortunadamente, sen normalizar.

Ao final, implicáronse unha chea de Departamentos: Lingua Galega e Literatura, Lingua e Literatura Castelá, Inglés, Francés, Latín, Física e Química, Tecnoloxía, Educación Física, Xeografía e Historia, Filosofía e Bioloxía e Xeoloxía. Dende o primeiro trimestre, comezaron a xurdir iniciativas. Non podemos expoñelas todas mais si intentaremos recoller o máis significativo de cada un dos proxectos.

Polo que respecta ao *21Dcge+!*, iniciouse o 22 de febreiro e rematou o 14 de marzo. Implicáronse tres dos catro cursos da ESO: 1º, 3º e 4º. Dende un punto de vista lingüístico, foi evidente un maior uso do galego por parte de alumnos e profesores,

sobre todo, na primeira semana. A percepción xeral, tanto de compañeiros como da rapazada, foi que esta intensidade coa que se iniciou o programa perdeuse na segunda semana, mais na terceira, houbo folgos suficientes para continuar co reto e recuperouse boa parte do entusiasmo do principio. O saúdo de Séchu Sende, a videoconferencia co equipo do Digocho eu!, as conexións en directo co programa da CRTVG Galicia por Diante, ou os faladoiros de Montse Fajardo, María Xesús Escudeiro ou Adrián Estévez foron algunhas das iniciativas das que gozaron os nosos alumnos e alumnas. Alén disto, a rapazada tiña que valorar o seu proceso de inmersión lingüística mediante unha serie de reflexións que foron moi útiles para observar, dende outra óptica, a situación do galego. Hai que dicir que responderon moi ben a todas as iniciativas que se

CURSO 2020 - 2021

propuxeron, e fixeron traballos fantásticos. Por exemplo, unha das actividades con máis éxito da materia de Lingua Galega e Literatura foi a da creación programas como o Digocho eu!, que tiñan como finalidade o estudo do léxico. Implicouse todo o profesorado. Houbo produtos moi xeitosos pero salientamos o dos Peixes Pescados dos compañeiros Rafa, Guillermo, Gabriel e Daniel de 3º ESO F, alumnos da profesora Raquel Alonso, xa que foi seleccionado polo equipo de Esther Estévez para aparecer nun programiña cos mellores Digocho eu! dos centros que participamos nos 21 Días. Hai máis actividades, isto é unha pequena mostra, pódese ver o desenvolvemento completo nun curso en aberto no espazo web do centro, no apartado “Xeral” co nome de 21 Días.

Entre Donas ás beiras do Lérez, é un proxecto máis longo. Abrangue todo o curso e inclúe actividades propias e todas as de promoción da muller que se desenvolveron no 21Dcge+!. A maioría das iniciativas promoveron as novas tecnoloxías, sobre todo as creacións audiovisuais e radiofónicas. Por exemplo, na materia de Lingua Castelá e Literatura elaboraron guións

cinematográficos (en 1º ESO, sobre Clara Campoamor coa profesora Verónica Rodríguez) e radiofónicos (en 2º ESO, sobre Malala coa profesora Lucía Neira). En Lingua Galega e Literatura, o alumnado de 4ºESO realizou entrevistas sobre igualdade e lingua a máis de vinte mulleres da contorna (profesoras Anxos Rial e Conchi Díaz). O resultado son tres audiovisuais nos que se reflexiona sobre a situación do galego e da muller. Tamén se fixo unha presentación audiovisual sobre a poeta Helena Villar Janeiro en colaboración co grupo de teatro. Na materia de Francés, coa profesora Mar Villaverde

coordinado o traballo, desenvolveuse unha das actividades máis salientábeis do proxecto. Trátase da recreación dunha entrevista no mítico Café de Flore a Simone de Beauvoir que nos achega o seu pensamento feminista.

En Inglés, a profesora Elena Vázquez creou, cos seus alumnos de 4ºESO, un podcast que conecta a Rosalía Fernández Rial con Virginia Wolf. Este vínculo parte da interacción que fai a autora galega coa británica en Árbores do Deserto. Alén disto, en 3º ESO, as profesoras Elena e Salomé Bailón fixeron unhas presentacións

CURSO 2020 - 2021

bilingües sobre autoras inglesas cun orixinal teatro de monicreques. Nas materias de Latín e Cultura Clásica, a profesora Loli Castro taballou a figura de Exeria. Os seus alumnos e alumnas elaboraron un Instagram desta figura viaxeira amosando con modernidade o seu periplo vital (@egeriaeperegrinatio). Con este material tíñase previsto facer un telexornal.

Pola súa banda, no departamento de Xeografía e Historia, o profesor Humberto Martínez desenvolveu un genial.ly sobre a muller na Antigüidade. E na materia de Bioloxía e Xeoloxía, a profesora Antía cordinou e artellou unha iniciativa para poñer en valor a diferentes mulleres científicas.

Como vedes, “para mostra un botón”. Hai máis iniciativas pero non temos espazo para falarmos de

todas. Do mesmo xeito que nos 21Dcge+!, Entre Donas tamén conta cun curso virtual para aglutinar os resultados finais dos traballos realizados, pero aínda está en proceso.

Xa para rematar, é preciso agradecer a implicación nestes proxectos da rapazada, do profesorado, do equipo directivo, do persoal non docente, da anpa e de todas as persoas que axudaron a desenvolves. Dun xeito ou doutro, sen a colaboración de todos e todas, nada se tería feito. Con traballo conxunto e ilusión amósase que é posible desenvolver proxectos creativos e que fomenten valores, aínda que axexe o coronavirus, nestes tempos pandémicos.

“Admirable, Cabanillas, admirable”

Investigamos sobre a carta inédita entre
Ramón Cabanillas - Isidoro Millán Mariño
do 28 maio de 1929.

Paula Millán, Iria Méndez e Antía Martínez de 4º de ESO D.

Ramón Cabanillas

Isidoro Millán

-CONTEXTO HISTÓRICO

Primeiramente imos poñernos no contexto da época: no ano 1929, España encontrábase ao final da ditadura de Primo de Rivera (1923-1930), nun momento de especial represión despois do intento de golpe de Estado dirixido polo político conservador José Sánchez Guerra. Polo tanto, varios grupos da sociedade estaban en contra da ditadura, o que provocou que o rei, nese momento Afonso XIII, deixara de apoiar a Primo de Rivera. Ademais, Europa en xeral pasaba por unha grave crise económica, debido ao afundimento da Bolsa de Nova Iorque, o crac do 29. Isto provocou unha diminución do comercio e dos fluxos internacionais de capital, o que afectou ao país.

Por outro lado aquí, en Galicia, a sociedade continuaba sendo

rural e a emigración a América seguía sendo alta. Con respecto á economía, o principal sector era a agricultura e a gandería, aínda que había unha crise agrícola e a industria e o comercio estaba en mans foráneas. Os dous movementos máis importantes da época eran o nacionalista, que gañaba máis presenza cada día, por exemplo nese ano en concreto creouse a Organización Republicana Galega Autónoma (ORGA), dirixida por Casares Quiroga; e o agrarismo, grazas ao cal organizáronse sindicatos de obreiros en moitas vilas e cidades. Por último, nesta década xurdiu a Xeración Nós, que desenvolveu extraordinariamente a cultura galega. Non obstante, comezara un proceso de castelaniación da sociedade, no que a economía exterior non axudaba moito.

-RESUMO DA CARTA

Nesta carta, Cabanillas

cóntalle ao seu amigo, Isidoro Millán, a súa experiencia nunha conferencia na Academia, tras “redactar o primer acta da sección de lingua galega”, escribe o autor. No incio, parece indicar que fai tempo que non lle escribía, mais só fala deste acto, sen destacar algún outro feito relevante dende a última carta (da cal descoñecemos a data).

Narra a experiencia de maneira subxectiva, mais con algún trazo de obxectividade, por exemplo, cando di que lle comentaran que a súa intervención fora marabillosa, e non houbera recepción máis eufórica, empregando o estilo indirecto para expresar que esa opinión sobre as súas palabras, non son del.

-CONTEXO DA CARTA

Esta carta está dedicada á Isidoro Millán Mariño e está escrita por Ramón Cabanillas. Estes dous son compadres, xa que Cabanillas é o padriño dun dos fillos de Isidoro. Coñecíanse debido a que ambos formaban parte da clase social burguesa e tiñan o mesmo grupo de coñecidos. Nesta carta Ramón expresa a súa felicidade debido a que o seu primeiro discurso na Academia da Lingua Galega foi un éxito. El formaba parte desta dende 31/08/1920 e a súa ocupación principal era a de secretario local. O seu discurso, titulado “Un recuerdo de la vida y

CURSO 2020 - 2021

obra de Eduardo Pondal.

-LINGUA UTILIZADA

A carta é redactada en español, eu creo, pola situación que se vivía nese momento non só en Galicia, senón en toda España. Nese ano, aínda que a ditadura de Primo de Rivera andaba a rematar, estaba presente o rexeitamento e a opresión contra Galicia e o galego. Isto é, os prexuízos estaban moi vivos, e ademais Isodoro Millán era castelán falante, e aínda que carta non ía rematar, nin rematou, en máns alleas, para evitar conflito, Cabanillas decidiu escribirla en español.

1. “El público asaltó el estrado”

Indicando, quizais de maneira retórica, a reacción do público cando dixo os tres parágrafos finais, pois comentáronlle que, sen el decatarse, redactounos cunha entoación artística.

2. “Un buen golpe de abrazos”

Expresando a cantidade de felicitacións e abrazos recibidos tras o seu espléndido discurso.

3. “Populachería”

Referíndose á audiencia fácil que se pode conseguir con invitacións, xa que, por cortesía, tendes a asistir aos actos, reunións etc, cando recibes una invitación. E Cabanillas non quería encher a conferencia con tanta xente.

4. “Telefonemas”

É unha palabra que se repite un par de veces ao longo da carta. Quere dicir as mensaxes telefónicas que se envían e reciben a través dun telegrafo (definición da RAG: Sistema de transmisión ou recepción de mensaxes a distancia mediante un código de sinais.)

O rexistro empregado é variado, é dicir, emprega unha linguaxe, unha ortografía e un

léxico correcto, mais introduce algun coloquialismo “te daré un par de puñetazos”, mais tamén dalgúns cultismos, como por exemplo: “adusto” ou “erudición”.

-REFERENCIAS

Durante a carta, Cabanillas fai varias refencias de tipo político e ideolóxico. Algúns exemplos son:

1. A utilización da expresión “*El Calvosotelismo*” para referirse ao evento ao que asistiu na Academia e do que fala en gran parte da carta. José Calvo Sotelo foi un ministro de Facenda durante a ditadura de Primo de Rivera.

2. Nun momento menciona que se deita unha hora “para borrar todas las preocupaciones inevitables mientras no se sale del paso”. Isto pode darnos a entender que estas preocupacións son relacionadas coa situación política do momento, coa que non estaba de acordo, xa que ao non depender del son, polo tanto, inevitables.

3. Na conversa con Valle-Inclán, alega que ten medo porque cando comezou a falar de política, seguramente en contra do réxime actual, facíao cun ton alto, polo que Cabanillas víao “camino de la Delegación”, debido á represión das forzas políticas no poder.

-XORNAIS MENCIONADOS

1. *El Sol*. Foi un periódico editado en Madrid dende o 1917 ao 1939. Era considerado moi influínte no momento, non obstante, tivo que facer fronte a numerosas perdas económicas. De ideoloxía liberal nos seus primeiros tempos, durante os anos da Segunda República sufriu diversos contratempos e foi evolucionando ideoloxicamente. No transcurso da Guerra Civil converteuse en órgano do Partido Comunista. Despois da contenda, o diario deixou de editarse.

1. *Faro de Vigo*. Periódico fundado no 1853, e que na actualidade segue tendo unha gran presenza en Galicia. No referente á época da carta, o seu director era Manuel Otero Bárcena, importante empresario galego, e pola súa dirección pasaron moitos periodistas importantes, destacando Álvaro Cunqueiro, quen foi director deste periódico do 1964 ao 1970. Tamén houbo colaboracións por parte doutros personaxes literarios fundamentais galegos como Manuel Curros Enríquez, Emilia Pardo Bazán, Gonzalo Torrente Ballester ou mesmo Castelao.

-LUGARES

Fotografía panorámica de Madrid no 1929

Edificio da Real Academia Española no 1929

Entrada á cidade de Pontevedra no 1929

-PERSONAXES NOMEADOS

1. José Calvo Sotelo, como xa dixeramos antes foi un político durante a ditadura de Primo de Rivera, e que, para evitar ser xulgado, exiliouse a Portugal nos inicios da segunda República.

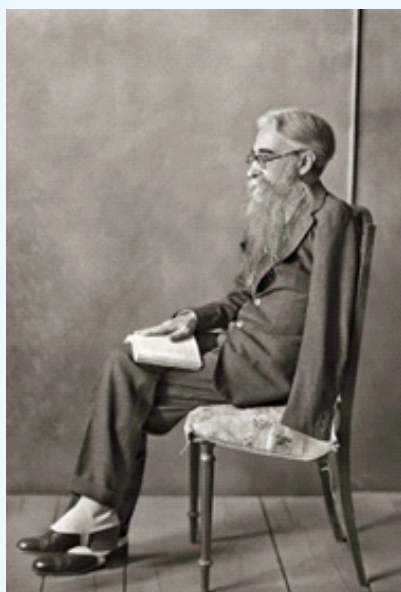

2. Valle Inclán, unha das figuras máis coñecidas da literatura española, aparece na carta xa que Cabanillas tivo un encontro agradable, que decide contarlle ao seu amigo Isodoro.

CURSO 2020 - 2021

3. Luis Zulueta, foi profesor, escritor ademais de político que pertencía ao Partido Reformista.

4. Eduardo Gómez de Baquero, foi o peridodista que recitou esas palabras tan maravillosas sobre Ramón: “Admirable, Cabanillas, admirable”. Este atopábase no acto ao participar no periódico “El Sol” (nomeado anteriormente).

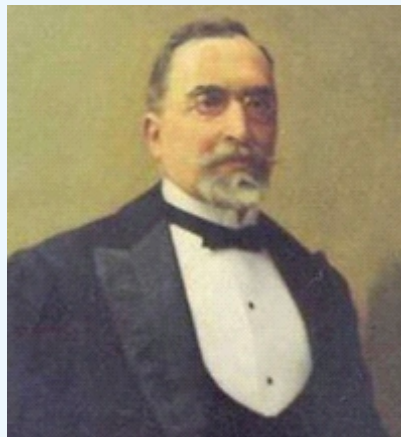
5. Ramón Menéndez Pidal, foi un filólogo español, nacido na Coruña, e que formou parte da Real Academia Española. Así mesmo, no 1910, foi nomeado presidente do comité directivo da Residencia de Estudiantes, onde cremos que se atopaba Cabanillas, (mais descoñecemos o dato) e por iso se atopaba no acto, e de aí ese abrazo “regalamentario”.

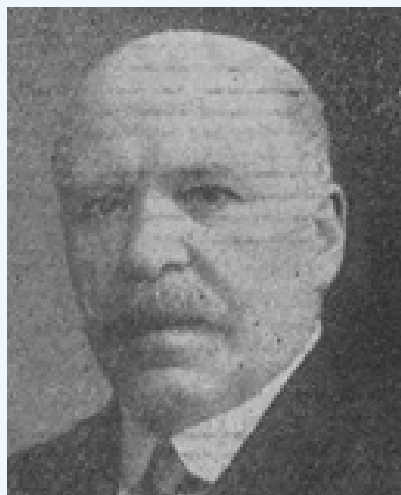
6. Encarnación. Supoñemos que é unha familiar de Isidoro Millán, e que xa fora mencionada en cartas anteriores, debido á familiaridade coa que fala dela. Polo tanto, non puidemos atopar ningunha foto súa.

7. Enrique Vidal Bobo, no 29 acaba de cesar o seu cargo como presidente do Tribunal Económico Administrativo Central do Ministerio de Facenda e é nomeado membro da Asamblea Nacional. Era moi amigo de José

Calvo Sotelo, e tamén tiña relación con Isidoro Millán.

8. Os Cotarelo, familia de moito prestixio de Madrid. Fala concretamente de don Emilio, quen foi membro da Academia e foi moi influente e importante na época.

-Remate e conclusións:

Nós pensamos que esta carta é moi interesante, debido a que nos axuda a comprender mellor o comportamento, ideoloxías e inspiracións que utiliza Cabanillas nas súas obras. A análise da carta fainos coñecer mellor a súa situación e coñecidos. Aínda que non poidamos entender o significado de todas as brincadeiras que hai na carta, pódese apreciar a confianza e a estreita relación entre Isidoro Millán e Ramón Cabanillas.

Reservada

HÔTEL MEUBLE
ADUANA, 19, 21 Y 23
TELÉFONO 14.317
CUARENTA Y DOS CUARTOS DE BAÑO

MADRID, 28 Mayo 1939.

Sr. Sr. Sidero J. J. J.

Querido compadre: Por fin tengo una hora libre para poder dedicarte unas líneas. Oigo de la Academia de redactar la primera acta de la Sesión de lengua gallega, (bastante más sencilla y fácil que la de una sesión de agustianismo rural) la verdad; estoy encantado. Todo esto ha salido muy bien. El ambiente académico es delicioso y, aunque la gente crea otra cosa, no tiene, fuera de los actos oficiales, el menor enfriamiento ni la menor solemnidad. Estoy encantado del amor de estudiantes y de los deseos de camaradería de estos compañeros de aulón. Creo que así muy bien y, sin abusar, hasta me permito hacer chistes. Como en Padroada!

Te contaré cosas muy graciosas. Si no se trata de mí, se diría que el éxito fue clamoroso: en la lucha, el buen Don Luis, que me quiere de verdad, estaba emocionado, pero nada me ha impresionado tanto como unas palabras de Gómez de Baquerro: "Admirable, admirable, admirable." En rasgos que fue el primero que me me llamó en "El Sol" y que fue el primer firmante de mi propuesta.

SUSAN JSTON

ta, y es la conciencia algo así como la satisfacción de haber acertado.

¡Pámanas! Leí el discurso bastante bien y dicen que los tres o cuatro párrafos finales los dije con emoción artística: algo de eso debió haber porque cuando terminó la ovación fue imponente.

Al dar me el abarro reglamentario Henriquer Vidal me dijo que no se había celebrado recepción mas cordial y entusiasta. El público estaba el abarro y tuvo que aguantar un buen golpe de abarro: afortunadamente abundaban las señoras.

El telefunero de Eucaración me impresionó de verdad, lo mismo que el de Silva, padre, que me recordaron tantas cosas pasadas; pero la impresión mas fuerte la recibí al ver avanzar a Enrique Vidal: bajo precipitadamente para que no tuviera que subir los cuatro o cinco escalones de la plataforma, porque se que se fatiga, y le di un abarro para disimular las lágrimas. Supongo lo que yo vi en aquel momento: la botica de Don Servando en aquellos días en que, sin vanidad, ni el ni yo podíamos convivir con el presente.

El balneario concurre en pleno: fue un verdadero alarde: los hermanos, los amigos

- 2 -

HÔTEL MEUBLE
ADUANA, 19, 21 Y 23
TELÉFONO 14.317
CUARENTA Y DOS CUARTOS DE BAÑO

MADRID.

y los que lo están obligados. Te aseguro que no llegué a hacer una decena de invitaciones; en primer lugar porque yo no tiro para eso y, después, porque no quería yo que pudiera decirse que llevaba a la corporación cierta populachera. La asistencia fue espléndida y eso fue también lo que mas me satisfizo.

Los Cotardo estuvieron y están conmigo amabilísimos y te digo que les estoy verdaderamente agradecido por su afecto, por su amabilidad y por las consideraciones con que me distinguen. Don Emilio, el padre, que para por un señor un poco adusto, es una buenisima persona, que lleva admirablemente todas estas cosas académicas y tiene una erudición estupenda.

Haría muy larga esta carta si intentase contarle detalles.

El mismo día de la recepción, después de lavarnos y tumbarnos una hora para borrar todas las preocupaciones inevitables mientras no se sale del paso, a eso de las nueve y media salí a tomar aire: en la acera de las Calatravas me encontré con Don Ramon del Valle Inclán que me abra-

SUSAN JSTON

zo, a medias claro está, y me contó cosas estupendas. Me tuvo veinte minutos sin poder abrir los labios; apenas abrió un minuto en comentar lo de la Academia, pero rompió a comentar los asuntos políticos y para que te voy a contar! Tuve un miedo tremendo porque hablaba tan alto y en tal forma que me estaba, y lo estaba, viendo camino de la Delegación. Te contaré un rato.

En cuanto llegue ahí se dará un par de puñetazos y además se llevará los quince telegramas y telefonemas de felicitación que he recibido: tengo la seguridad de que, leído o interpretado el gueto de Faro de Vigo hablando de ello: ya los contestarás tú.

La medalla es preciosa: se la colgaremos a Ramon Maria para que yo viva hasta que él pueda sustituirme.

Adiós, hasta muy pronto.

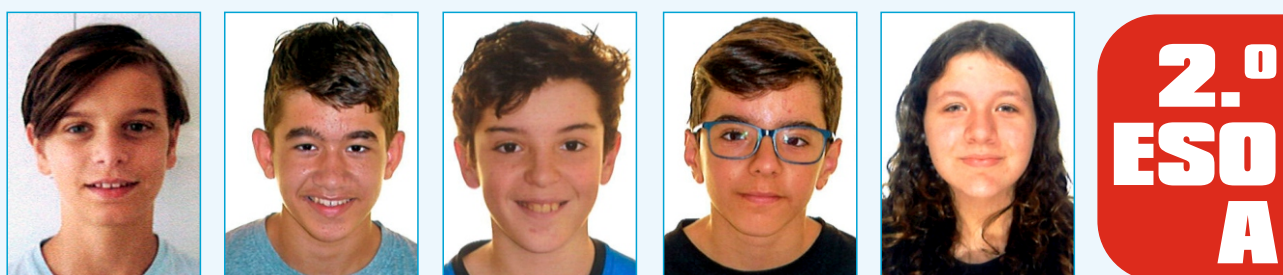
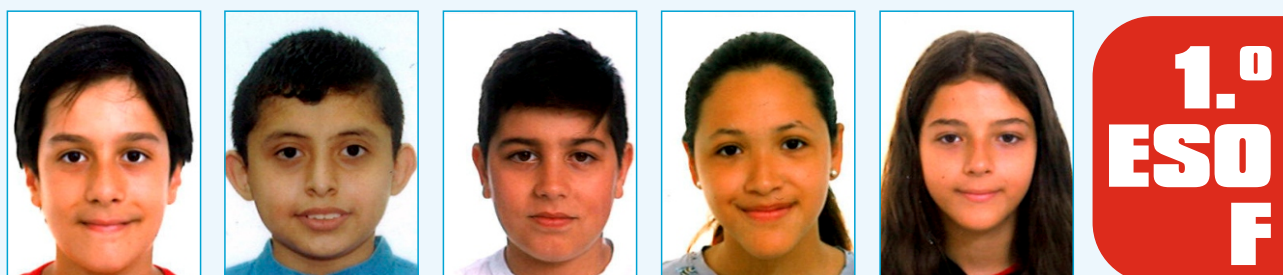
Te abraza con recuerdos a todos,

J. J. J.

CURSO 2020 - 2021

CURSO 2020 - 2021

TU CARA ME SUENA ON LINE E OUTRAS ACTIVIDADES

Porque este ano, máis que nunca, necesítanse proxectos positivos, cheos de vida e de ilusións

Outro ano máis con “Tu cara me suena”. Xa levamos cinco anos facéndoo, como unha especie de tradición de fin de trimestre, de inicio de vacacións de nadal.

No mes de setembro tiñamos moitas dúbidas con respecto á celebración desta actividade polo protocolo COVID pero non podíamos perder unha actividade como esta na que participa toda a comunidade educativa. E así xurdiu a idea de realizalo en liña, cun formato de base virtual. Graváronse os vídeos dos 8 participantes despois dun casting previo e foi o alumnado, a través das súas votacións, os que elixiron ós tres gañadores.

Estes foron os gañadores tras a votación en liña e que repetiron a súa actuación en directo:

1º Luís Fernández e Nuria Mallo que imitaron a Bradley Cooper e Lady Gaga coa canción “Shallow”.

2º Juan Tabuyo, Enrique Dominguez, Daniel Gutiérrez e Eduardo Rejo que imitaron a LMFAO coa canción “Party Rock Anthem”.

3º Noa Abad, Yago Hevia e Leo Iñarrea que imitaron ás Supremas de Móstoles coa canción “Eres un enfermo”.

Tamén tivemos algunha actuación sorpresa como o Playback do profesorado ou artistas convidados como Yago Iglesias, Juan Estévez e Sofía Cortés.

Esta actividade está sempre patrocinada polo ANPA “O verxel” do noso instituto. Sempre podemos contar con a súa axuda. Moitas grazas por confiar en nós e apoiar esta actividade na que participa toda a comunidade educativa.

O alumnado de ESO gozou das actuacións desde as súas aulas e o alumnado de Bacharelato tamén nos estivo acompañando desde as súas casas porque se retransmitiu en directo vía streaming. Todo isto puido realizarse grazas ao traballo e ás moitas horas de dedicación do noso equipo técnico: O exalumno

Manuel Omil e o profesor de economía Carlos Rodríguez. Moitas grazas.

A pandemia impediunos estar xuntos físicamente pero puidemos vivir a emoción e escoitar os aplausos desde as aulas. Foi moi emocionante.

Máis actividades...

A pesar de todo, as actividades e o teatro deben continuar e así o fixemos, iso si, respectando todas as medidas de seguridade. O alumnado da materia de Teatro de 1º Bach dedicouse na primeira avaliación á creación de monólogos de momentos únicos na literatura, na historia ou no cine. Despois participaron en varios proxectos do centro como nos actos do 25N cunha actividade sobre as letras das cancións e tamén colaborou co Departamento de Galego cun vídeo de haikus de Helena Villar Janeiro. No último trimestre realizáronse vídeos de algúns fragmentos de “La Ratonera” de Ágatha Christie e colaboraron no acto de homenaxe á profesora Carmen Pernas.

E para ti, Carmen unha mensaxe de todo o instituto:

Grazas por poñer cor nas nosas vidas

CURSO 2020 - 2021

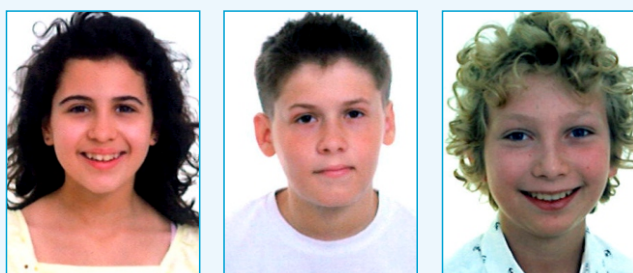
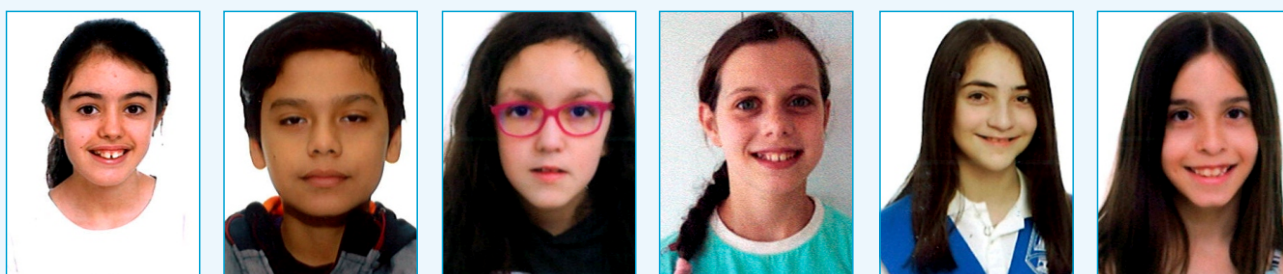
E por último, o grupo de teatro de profesores participou en “Tu cara me suena” cun Playback e tamén seguimos repasando os nosos papeis en “Cuatro corazones con freno y marcha atrás” porque o próximo curso estaremos esta obra. Este ano non podemos ensaiar nin facernos fotos de grupo pero conservamos esta fotografía dun dos nosos últimos ensaios, fai xa máis dun ano. E poñémola porque é o noso símbolo de forza e de esperanza. Volveremos a actuar o próximo ano, seguro!!!!

Hugo Andrade e Belén Herrero

CURSO 2020 - 2021

1.º ESO G

CURSO 2020 - 2021

“DESCONFINANDO O GALEGO DO SÁNCHEZ”

Este foi o nome que levou o noso proxecto normalizador en bacharelato durante este curso. A pandemia púxonos contra as cordas e impediu que funcionase, coma sempre, o noso Grupo de Galego do Sánchez ou, tamén chamado, Grupo de Normalización Lingüística. Tanto foi así, que o centro partiuse literalmente en dous, por unha banda a ESO, en quenda de mañá e, por outra, o bacharelato en quenda de tarde-noite. Así foi como encaramos un curso, que no bacharelato empezou sendo semipresencial e que grazas á conxunción de todos os fados acabou sendo presencial.

O profesorado da ESO conxugou forzas e sacou adiante os 21 Días co Galego e eses outros proxectos, como Donas de si, que aparecen na revista. Agradecer á súa coordinadora, Conchi Díaz Candán, a ilusión que puxo á fronte da actividade e a todo o profesorado colaborador nela. Tamén á coordinadora dos club de lectura, Anxos Rial, que remou con nós durante todo o curso nesta ardua travesía.

A nosa andaina normalizadora en bacharelato artellouse a través dun curso da aula virtual do centro. Onde o alumnado, un total de 250, podía escoller participar cada trimestre en ata doce actividades distintas: vídeo-recetas de cociña, tik tok, podcast, vídeos musicais, vídeos de parodias, subtitular anacos de películas ou cancións, debuxar unha historia en vídeo, recesións, crónicas ou artigos varios, memes, banda deseñada, poesía e narración curta. Tamén era posible, que o alumnado propuxese el mesmo a actividade normalizadora que quería realizar.

Non imos describir aquí pormenorizadamente as moitas entregas que fixeron, pero si remarcar

que esta é a típica actividade que estivo a piques de morrer de éxito. Porque o alumnado implicouse de tal xeito, que para facerse unha idea, tarefas como a realización de Tik Tok chegaron ás 54 entregas por trimestre, e nin que dicir, que os Memes, foron tamén outra das tarefas estrela. Moitos deles ilustran a revista para visibilizar este traballo.

Como coordinadora deste proxecto agradecer a alta participación do alumnado, que foi premiado cunha máscara que leva ilustración da imaxe de Xela Arias, a nosa homenaxeada das Letras deste ano. E tamén ás outras profesoras de lingua galega en bacharelato: Lucía Domínguez, Alba Cid e Ofelia Barral, que apoiaron estas actividades animando ó alumnado a participar nelas.

Salomé Díaz Muñiz,
coordinadora do EDLG.

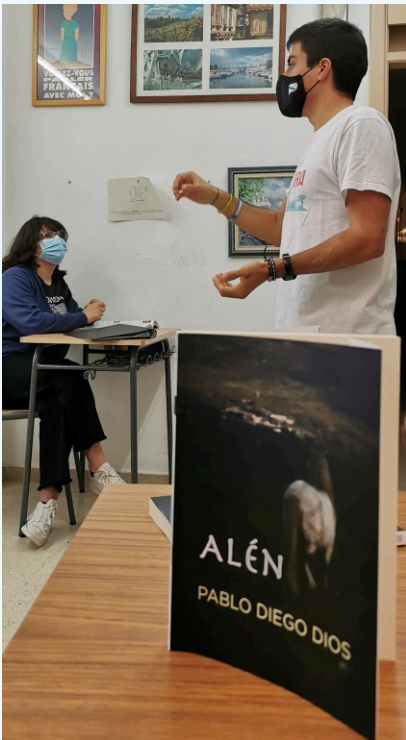

CURSO 2020 - 2020

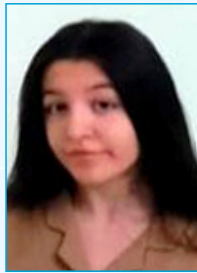
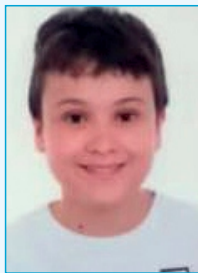
REENCONTROS: PABLO DIEGO DIOS, ALEXANDER VÓRTICE E ALEXANDRE FERNÁNDEZ PEÓN

O profesor Xosé Luís Janeiro organizou unha serie de charlas con exalumnos do centro e alumnado de 3º e 4º de ESO, grazas á colaboración do departamento de Lingua galega coa ANPA. Todas elas tiñan como elo común o feito de seren realizadas por antigos alumnos do centro.

Pablo Diego Dios, Alenxander Vórtice e Alexandre Fernández Peón visitaron, de novo, as nosas aulas neste reencontro co noso alumnado,

para departir sobre as súas respectivas traxectorias profesionais, na literatura, no xornalismo, no grafismo, etc.

“UNHA COLUMNA ASMAT”

1

intuír o bosque na dispersión das sementes.

2

*ante a memoria que superpón os acontecementos, propoño erixir
unha columna de palabras.*

*pero para que serve unha columna?, preguntaron;
para recibir as cargas das extremidades e a bóveda celeste
para protexer o trenzado dos nervios, espiña abaixo
ou relatar en espiral infinita as campañas de guerra de Traxano.*

unha columna serve, entre os asmat, para conmemorar o que marcha.

Alba Cid, Atlas (2019)

Vide.

Convíдовos ó espectáculo de non ser para ser de todo.

Vide que vos convido

a vos ver.

Ven que te reto

a te ver a ti desde ti en ti.

Xela Arias, Intempériome (2003)

**Equipos de
Dinamización
da Lingua Galega**

GRUPO DE NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA

